RYNEK METALOWY i MASZYNOWY

NAJOBSZERNIEJSZE CZASOPISMO FACHOWE W POLSCE

THE = METAL - AND = MACHINE - MARKET (WEEKLY)

LE MARCHÉ DES MÉTAUX ET DES MACHINES (HEBDOMADAIRE)

DER METALL = UND MASCHINEN - MARKT (WOCHENBLATT)

PRZEDPŁATA: Kwartalnie 4½ zł. Dla Gdańska 4½ guld. Dla Niemiec 4½ mk. Dla Ameryki 1 dol. kwart.

Pozostałe warunki zamieszczone są na trzeciej stronie okładki.

Poznań, 24 marca 1927

REDAKCJA i ADMINISTRACJA
POZNAŃ, WIELKA 10 - TEL. 2277

SUBSCRIPTION RATES: For 3 months (England) . . . sh 5
" " " (Germany) Gmks. 4.50
" " " (U. S. A.) . Dol. 1.—

ADVERSTISING-RATES:
Full page zł. 100.— Half a page zł. 60.— One fourth of a page zł 35.— One eighth of a page zł. 20.— One sixteenth of a page 10.— Advertisements on Cover plus additional fee. Advertisements from abroad will be calculated according to special rates.
In special editions the rates are different.

Nr. 12. Poznań — Warszawa — Katowice — Gdańsk **Rok VII.**

Wyniki rokowań z kartelem stalowym.

O przebiegu i wynikach rokowań przedstawicieli hut polskich z międzynarodowym kartelem stalowym informowaliśmy ogólnikowo już w poprzedniem wydaniu naszego pisma. Pragniemy dzisiaj dorzucić garść informacyj szczegółowych, które czerpiemy z wywiadu prasowego dyrektora naczelnego handlowego Hut Królewskiej i Laura, p. Haase'go, który we wszystkich dotychczasowych pertraktacjach grał rolę b. wybitną.

Z oświadczeń tych wynika, że przedstawiciele hut polskich w Düsseldorfie zawarli dwie umowy: jedną z przemysłem hutniczym czechosłowackim, drugą zaś z przemysłem Austrji i Węgier.

Umowy obejmują wszystkie typowe artykuły hutnicze z wyjątkiem rur i obowiązują do 31 grudnia 1927 r. z prawem wypowiedzenia w dniu 1. 10. na 31. 10. 1927.

Obradom przewodniczył z wielką objektywnością, znajomością rzeczy generalny dyr. Zakładów Witkowickich Sonnenschein. Jak dalece zmienił się nastrój od czasu pierwszego posiedzenia z przedstawicielami hut czechosłowackich, austrjackich i węgierskich świadczy chyba najlepiej fakt, że do umowy przyjęto zgodnie postanowienie, którego nie należy uważać tylko za zdawkowy frazes, lecz za wyraz rzetelnej woli obu kontrahentów, iż „obie strony zobowiązują się dla ułatwienia rozszerzenia stosunków przyjacielskich na każdym terenie wzajemnie się popierać". Wobec tego stanu rzeczy nie ulega najmniejszej wątpliwości, że i tak ważna dla nas, i tak drażliwa kwestja podziału rynków zbytu na Bałkanie zostanie zgodnie i ku zadowoleniu obu stron rozwiązana.

Po usunięciu tej największej trudności w kwestji wstąpienia Polski do kartelu, przystąpiono do narad z przedstawicielami samego kartelu, obejmującego już w tej chwili cały przemysł hutniczy Europy środkowej i zachodniej. Obradom przewodniczył w zastępstwie prezydenta Mayrischen generalny dyrektor Arbed'u, p. Mayer z Luksemburga.

Przedstawiciele hut polskich zażądali przyznania im jako rocznej kwoty produkcyjnej pełnej produkcji z 1913 roku, wynoszącej 1 677 000 ton, plus 11 procent, to jest łącznie 1 840 000 ton. Dla uzasadnienia tak sformułowanego żądania przytoczyli przedewszystkiem fakt, że kwoty produkcyjne, przyznane przy powstaniu kartelu członkom założycielom, jakkolwiek w teorji opierały się na produkcji pierwszego kartelu 1926, to jednak w rzeczywistości odnośnie do wszystkich niemal członków kartelu odpowiadały produkcji z roku 1913, powiększonej o 11 proc. Kwota przeto, żądana przez huty polskie odpowiada w zupełności temu, co przyznano członkom - założycielom. Z drugiej strony żądanie hut polskich odpowiada całkowicie zasadom słuszności i sprawiedliwości — i niewątpliwie, gdyby huty polskie były brały udział w tworzeniu kartelu i układaniu statutu, byłoby zostało przez innych członków kartelu uwzględnione.

Delegaci polscy użyli tu wszystkich argumentów, celem przekonania członków kartelu, że tylko nadzwyczajne, od hutnictwa polskiego całkiem niezależne, warunki sprawiły, że produkcja hut polskich, która w roku 1913 wynosiła 1 677 000 ton, spadła w roku 1922 na 998 000 ton. Po okresie krótkiego sztucznego ożywienia skutkiem inflacji w roku 1923 z 1 223 000 ton spadła produkcja polska w roku 1924 na najniższy swój poziom, bo aż na 622 tys. ton.

Dowodem, że spadek ten był następstwem tych specjalnych warunków — Czytelnikom naszym znanych — jest fakt, że od roku 1925 rozpoczął się po-

nownie, choć narazie powolny, wzrost produkcji, która w roku tym osiągnęła 782 000 ton, a w roku 1926 podniosła się w dalszym ciągu na 789 000 ton. Początek tego roku pozostawał jeszcze w zupełności pod wpływem skutków załamania się złotego i wojny celnej z Niemcami, skutkiem czego przeciętna miesięczna produkcja stali surowej, która w roku 1925 wynosiła jeszcze 65 188 ton, spadła w pierwszem półroczu 1926 r. na 50 636 ton. Ale już w trzecim kwartale 1926 r., pod wpływem strajku angielskiego i ogólnej poprawy gospodarczej kraju, wywołującej zwiększenie się konsumcji wewnętrznej, produkcja stali podniosła się na 73 000 ton miesięcznie, wykazując odtąd stały poważny wzrost. W czwartym bowiem kwartale przeciętna produkcja miesięczna wynosiła już 87 725 ton, a w styczniu 1927, mimo ustania konjunktury, wywołanej strajkiem angielskim, podniosła się znowu na 98000 t.

W państwach, wchodzących w skład kartelu, produkcja stali w roku 1926 wzrosła w stosunku do 1913 r. o 12 proc., również w państwach, nie należących do kartelu, z wyjątkiem Szwecji i Kanady. wzrosła w mniejszym lub większym stopniu, a ogólna produkcja światowa podniosła się o przeszło 21 procent. Jedynie tylko w Polsce produkcja z roku 1926 stanowiła zaledwie 46,54 proc. produkcji z roku 1913, a nawet i bez głębszych badań można śmiało twierdzić, że tak szalony spadek przy równoczesnym wzroście produkcji w całym świecie nie może być wynikiem normalnych tendencyj rozwojowych, lecz tylko następstwem specjalnie anormalnych warunków o przemijającym charakterze.

Dotąd jeszcze konsumcja żelaza w Polsce na głowę ludności jest może najniższa z kulturalnych państw świata, a nawet z 15 kg na głowę w roku 1913 spadła na 12 kg w roku 1925. Jeżeli uwzględnimy, że konsumcja żelaza już przed wojną wynosiła w Belgji 283 kg, w Niemczech 198 kg, w Anglji 196 kg, we Francji 87 kg, Austrji 60 kg, w Stanach Zjednoczonych 233 kg na głowę, również zrozumiemy, jakie możliwości, a nawet jaką konieczność wzrostu konsumcji a tem samem produkcji i zbytu, ma polski przemysł hutniczy przed sobą.

Te i inne argumenty hut polskich, przedstawione przez pp. Kiedronia, Gliwica i Haase'go tak silnie trafiły do przekonania członków kartelu, że wbrew spodziewanej i zapowiadanej gwałtownej opozycji z przemówień przedstawicieli hut francuskich i belgijskich wynikało, że mają pełne zrozumienie dla tych argumentów, że uznają ciężkie położenie polskiego hutnictwa i że będą się starali żądania jego możliwie najbardziej uwzględnić.

Na podstawie dyskusji można już obecnie sformułować konkretne wnioski, że kartel przyzna polskiemu hutnictwu zupełnie wolny od kar konwencjonalnych zbyt na rynku krajowym, natomiast eksport ustalony zostanie w ściśle określonej kwocie, której przekroczenie pociągnie za sobą obowiązek opłaty statutowych kar konwencjonalnych.

Tak więc — zdaniem dyrektora Haase'go — na drodze do kartelu uczyniliśmy bardzo poważny krok naprzód, a do załatwienia pozostaje właściwie tylko sprawa kwoty eksportowej. Jest to jednak sprawa dla przemysłu polskiego niezmiernie ważna, której nie wolno nam absolutnie zaprzepaścić.

Ostatnie miesiące wykazały dowodnie, że polski przemysł hutniczy zdolny jest do ekspansji eksportowej i że na zagranicznych rynkach zbytu może skutecznie konkurować z przemysłem hutniczym innych państw. Eksport zresztą stanowi nie tylko kwestję życiową dla samego przemysłu hutniczego, lecz jest również niejako postulatem państwowym, wynikającym z bezwzględnej potrzeby utrzymania aktywności naszego bilansu handlowego. To też huty polskie nie mogą szczędzić wysiłków, ażeby w dalszym toku pertraktacyj uzyskać u członków kartelu pełne zrozumienie i uwzględnienie naszych konieczności eksportowych.

W ostatnim czasie, wykorzystując pomyślną konjunkturę, zdobyliśmy sobie dość silną pozycję na rynkach zamorskich. W rzeczywistości jednak takie szukanie zbytu za morzem, od którego jesteśmy o kilkaset kilometrów oddaleni, nie odpowiada zasadom geograficznego rozsądku i geograficznej logiki. Logika ta wymaga, byśmy mieli możliwość zbytu na tych rynkach, które w stosunku do naszych hut są pod względem frachtowym najkorzystniej położone. Należy mieć nadzieję, że i członkowie kartelu w dalszych pertraktacjach kierować się będą zasadami tej geograficznej logiki, że zwycięży geograficzny rozsądek i że wzamian za koncesje z naszej strony odnośnie do rynków zamorskich uzyskamy odpowiadającą naszym koncesjom i naszym możliwościom rozwojowym swobodę ekspansji na geograficznie i frachtowo najdogodniejszych dla nas rynkach zbytu.

Z. M.

O międzynarodowy kartel cynkowy.

Zakłady belgijskie „Société Anonyme de la Vieille Montagne" oraz „Montagegesellschaft" (koncern Manfeld'ski) wystąpiły z inicjatywą, zmierzającą do utworzenia kartelu międzynar., którego zadaniem — na wzór paktu brukselskiego — byłoby regulowanie produkcji cynku. Do poszczególnych krajów, produkujących cynk, rozesłano kwestjonarjusze co do stanu ich produkcji i obecnych ich zapasów, celem uzyskania obrazu i danych o rozmiarach nadprodukcji cynku.

Inicjatorzy, po otrzymaniu odpowiedzi, zamierzają zwołać jeszcze w marcu rb. do Brukseli konferencję przedstawicieli hut belgijskich, polskich, francuskich, holenderskich, angielskich i niemieckich. Przypuszcza się bowiem, że Anglja nie pozostanie na uboczu, a ponadto liczą także na możliwość porozumienia z Ameryką, chociażby tylko co do kontroli wywozu Ameryki do Europy, przyczem oczekuje się wydatnej pomocy ze strony amerykańskiej „Zinc Export Association" i „Anaconda Copper Mining Co", zainteresowanych w polskich hutach cynkowych Giesche'go.

O ile stwierdzone zostanie istnienie równowagi między zbytem a wytwórczością, sprawa cen zejdzie na dalszy plan wobec braku obawy, aby którakolwiek huta sprzedawała cynk po cenach niższych od osiągalnych na rynku światowym.

Kartel narazie objąłby około 40 proc. produkcji światowej, czyli 600 000 ton cynku rocznie. Z sumy tej według kwot produkcyjnych na rok 1926 wy-

padałoby na Belgję 210 tys., Polskę 140 tys., Francję 82 tys., Niemcy 75 tys., Holandję 27 tys. i Anglję 60 tysięcy ton. Stany Zjednoczone, których roczna produkcja wynosi około 640 tysięcy ton, do Europy wywożą zaledwie około 27 tysięcy ton. Pojemność rynku europejskiego szacuje się na ca 650 tysięcy ton rocznie.

Według danych Sharpe'a, członka amerykańskiego Instytutu Cynkowego, zapasy i ceny cynku na giełdzie londyńskiej wynosiły:

Data	Zapasy ton	Ceny w funtach angielskich za tonę
1. I. 1926	26 150	około 38
1. VII. 1926	40 600	„ 33 ½
1. XII. 1926	33 100	„ 33 1/16
1. I. 1927	43 600	„ 32 2/3
1. II. 1927	50 800	„ 29 11/16

Zestawienie powyższe świadczy najlepiej o konieczności porozumienia międzynarodowego w zakresie produkcji cynku.

Oczywistą zaś rzeczą jest, że powstanie międzynarodowego kartelu cynkowego nie da się pomyśleć bez udziału w nim grupy polskiej. W związku z tem prasa górnośląska informuje, że wiadomości o bliskiem utworzeniu Polskiego Syndykatu Cynkowego są nieścisłe. Mianowicie polityka handlowa dwóch hut śląskich utrudnia porozumienie przez nadmierne rozdrobnienie sprzedaży cynku polskiego między trzema hurtownikami, tj. Beer, Sondheimer u. Sohn Comp., t. zw. Metallgesellschaft i Aron Hirsch i Syn.

Jak już donosiliśmy, firma Aron Hirsch i Syn zawarła z cynkowniami Donnersmarcków układ. Na polskim G. Śląsku w granicach tego układu mieszczą się następujące huty: Huta Gwidona koło Świętochłowic, Huta Hugona w Wirku, Huta Łazy w Radzionkowie i Liebehoffnungshuette w Wirku. Produkcja normalna hut książąt Donnersmarcków wynosiła okrągło 5 500 ton, zaś hut hrabiów Henckel von Donnersmack okrągło 13 300 ton rocznie.

Z. Br-wicz.

Niemcy szykują nam nową niespodziankę.

W dziale gospodarczym „Berliner Tageblattu" w połowie b. m. ukazał się artykuł na temat znaczenia łomu żelaznego w wojnie gospodarczej polsko-niemieckiej.

Autor artykułu przypomina, że w dniu 30-ym czerwca r. b. upływa termin konwencji genewskiej, mocą której Niemcy zezwalały na nieograniczony wywóz łomu i odpadków żelazn. z Niemiec na polski Górny Śląsk. Materjał ten, który dla wszystkich hut śląskich jest ważniejszym surowcem od rudy żelaznej, otrzymała Polska po cenie bardzo niskiej, niższej, aniżeli z innych krajów.

W wojnie celnej łom żelazny był jedynym produktem, którego wywozu nie ograniczono w uwzględnieniu interesów kapitału niemieckiego, zaangażowanego w hutnictwie żelaznem polskiego Śląska. Okazuje się jednak, że bez zamknięcia dowozu łomu do Polski Niemcy nie mogą wywrzeć na Polskę nacisku ostatecznego.

„Trzeba — pisze autor artykułu — zdecydować się albo na całkowity zakaz wywozu łomu niemieckiego na Śląsk polski albo na kategoryczne żądanie zaniechania wojny celnej".

„Polska — stwierdza wkońcu wymienione pismo — pragnie przedłużenia umowy genewskiej co do łomu i odpadków żelaznych. Życzenie to, zgodne zresztą z interesami kapitału niemieckiego, zaangażowanego na Śląsku, należy wypełnić tylko w ramach wszechstronnego porozumienia gospodarczego, obejmującego wszystkie dziedziny stosunków gospodarczych polsko - niemieckich".

—zg.—

Zwarty front polskiego hutnictwa żelaznego.

W marcu rb. definitywnie zawarto umowę, mocą której powstała wspólna dla wszystkich ziem Rzeczypospolitej organizacja zawodowa przemysłu hutniczego w miejsce dotychczasowych odrębnych związków dzielnicowych.

Huty żelazne Woj. Śląskiego, które wraz z przemysłem węglowym oraz cynkowym wchodziły dotąd w skład Górnośląskiego Związku Przemysłowców Górniczo - Hutniczych w Katowicach, zerwały łączność organizacyjną z śląskiem górnictwem

węglowem, rudnem, tudzież z hutnictwem cynkowem i ołowianem. Z przemysłami temi hutnictwo żelazne tworzyło li tylko wspólny front dzielnicowy. Obecnie przez przystąpienie swoje do centralnej organizacji zawodowej hutnictwa Rzeczypospolitej huty śląskie stworzyły fundament gmachu współpracy wszystkich dzielnic w imię interesów ogólno - państwowych.

Pierwszem, nader ważnem i decydującem o przyszłym rozwoju gospodarczym Rzeczypospolitej zadaniem zjednoczonej organizacji hutniczej jest rozwiązanie kwestji przystąpienia Polski do międzynarodowego paktu stalowego. Nie ulega żadnej wątpliwości, że zjednoczenie wszystkich bez wyjątku hut żelaznych Polski w jednej organizacji jest najlepszą rękojmią dobrego i pomyślnego tej kwestji rozwiązania.

Drugiem, wielkiem i ważnem zadaniem jest unormowanie stosunków wewnętrznych hutnictwa polskiego, przedewszystkiem zaś scalenie odrębnych pod względem narodowościowym i gospodarczym przedsiębiorstw hutniczych Górnego Śląska, b. Kongresówki i Małopolski. Cel ten osiągnięty zostanie z pomocą wspólnej organizacji zbytu w postaci Syndykatu Polskich Hut Żelaznych, tudzież organizacji zakupu w formie Centrali Zakupu Złomu Polsk. Hut Żelazn., wreszcie w drodze wspólnej podstawowej organizacji zawodowej, która reprezentować będzie solidarnie interesy gospodarcze gałęzi przemysłu krajowego, odgrywającej najbardziej ważką rolę w życiu państwa współczesnego.

Kompetentni przedstawiciele rządu niejednokrotnie z wielkim naciskiem podkreślali konieczność stworzenia wspólnego frontu gospodarczego hutnictwa żelaznego Rzeczypospolitej, jeśli dylematy go interesujące miały doczekać się należytego traktowania i rozwiązania. Chwila ta nadeszła, kiedy po szeregu niepowodzeń znaleziono dość punktów stycznych i powołano do życia organizację, opartą na zaufaniu wzajemnem i wspólnych interesach gospodarczych. Stwierdzamy zatem, że zjednoczenie polskich organizacyj hutniczych oznacza likwidację jednej z największych przeszkód w ustalaniu przyszłej państwowej polityki gospodarczej.

Największe zasługi około konsolidacji polskiego przemysłu żelaznego położyli pp. b. min. i dyr. nacz. Józef Kiedroń, dyr. nacz. H. Klueck, dyr. nacz. M. Rogowski oraz dyr. nacz. S. Surzyński, Prez. Zw. Pol. Hut Żelaznych.

—wicz—

Walne zgromadzenie Związku Polskich Hut Żelaznych.

W piątek, dnia 18 bm. odbyło się w Warszawie w lokalu Związku Polskich Hut Żelaznych, przy ul. Mazowieckiej nr. 5, doroczne walne zgromadzenie Związku Polskich Hut Żelaznych.

Zagaił posiedzenie, witając przedstawicieli nowo przyjętych do Związku hut województwa Śląskiego i „Huty Bankowej", prezes Związku, p. Stanisław Surzycki. Po odczytaniu protokółu z ostatniego Zgromadzenia przystąpiono do sprawozdania Zarządu z działalności Związku w roku 1926 oraz sprawozdania Komisji Rewizyjnej. Po wysłuchaniu obu sprawozdań, na wniosek Komisji Rewizyjnej, udzielono ustępującemu Zarządowi absolutorjum, poczem przystąpiono do wyboru władz Związku na rok bieżący. W wyniku wyborów powołano do Zarządu następujące osoby: p. Tadeusza Epsteina (Huta „Kraków"), p. Henryka Gluecka (Friedenshütte), p. Tadeusza Karszo - Siedlewskiego (Ostrowieckie Zakłady), p. Józefa Kiedronia („Królewska i Laura"), p. Ryszarda Krzechki („Silesia"), p. Jana Lilpopa („Stąporków"), p. Maksa Loesera („Ferrum"), p. Jerzego Meyera (Modrzejowskie Zakłady") p. Macieja Rogowskiego (Sosnowieckie Towarzystwo), p. Maksa Sabassa (Katowicka Sp. Akc.), p. Roberta Scherfa („Bismarck - Hütte"), p. Stanisława Surzyckiego (Starachowickie Towarzystwo), p. Walerego Świrtuna („Huta Bankowa"), p. Leopolda Wellisza (T-wo „B. Handtke") i p. Edwarda Wisłockiego („Baildonstal").

Do Komisji Rewizyjnej powołano: pp. Adamieckiego, Gieszyńskiego, Hasse'go, Różyckiego i Stanowskiego.

Po obradach walnego zgromadzenia odbyło się pierwsze posiedzenie nowo powołanego Zarządu, który ukonstytuował się następująco: Prezesem Związku został po raz czwarty p. Stanisław Surzycki, wiceprezesami zostali po raz drugi pp. Henryk Glueck i p. Maciej Rogowski. Wieczorem tegoż dnia w salonach Resursy Kupieckiej odbył się wspólny obiad uczestników walnego zgromadzenia z przedstawicielami rządu i sfer gospodarczych. Zebrani jednogłośnie uchwalili przesłać na ręce p. Prezydenta Rzeczypospolitej oraz p. Prezesa Rady Ministrów Marszałka Józefa Piłsudskiego telegramy, w których zawiadamiają o przyłączeniu dalszych hut i równocześnie składają hołd i życzenia imieninowe.



TARGI W EUROPIE

Targi Poznańskie od 1 do 8 maja 1927

Targi techniczne w Kolonji od 20 do 25 marca 1927 roku

Targi Praga Czeska od 20 do 27 marca 1927

Targi wiosenne Frankfurt n. M. od 27 do 30 marca 1927 roku

V. Jarmark kontraktowy w Kijowie od 15 marca do 15 kwietnia 1927 roku

Targi Gdańskie od 6 do 10 kwietnia 1927

Targi w Bazylei od 2 do 12 kwietnia 1927

Targi Brukselskie od 11 do 25 kwietnia 1927

Międzynarodowe Targi w Medjolanie od 12 do 27 kwietnia 1927

Targi Budapeszteńskie od 30 kwietnia do 9 maja 1927 r.

ROZPORZĄDZENIA — OBWIESZCZENIA — KOMUNIKATY WŁADZ NACZELNYCH

Z Ministerstwa Skarbu.

Minister Skarbu wydał dnia 26 lutego 1927 r. rozporządzenie na mocy którego urząd celny w Poznaniu został upoważniony do dokonywania odprawy celnej w wywozie odlewów żeliwnych, maszyn i narzędzi rolniczych, wytworów hutniczych walcowanych i niektórych wyrobów metalowych, oraz do wystawiania kwitów wywozowych i przyjmowania tych kwitów do uiszczenia cła, w myśl rozporządzeń, ogłoszonych w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej Nr. 109, poz. 776 i Nr. 123 p. 880 z 1925 r., Nr. 74, poz. 427 i Nr. 84, poz. 472 z 1926 r., oraz przepisów wykonawczych do tych rozporządzeń, ogłoszonych w „Monitorze Polskim" Nr. 285, poz. 1203 z 1925 r., Nr. 27, poz. 71 i Nr. 177, poz. 523 z 1926 r. („Monitor Polski", nr. 52 z dnia 5 marca 1927 r.).

✶

Ministerstwo Skarbu zawiadamia, że podatki i inne należności państwowe mogą być wpłacane do kas skarbowych białemi czekami żyrowemi Banku Polskiego, przyczem czeki te nie potrzebują być przedstawiane Bankowi Polskiemu do weryfikowania, jak to dotychczas było wymagane.

✶

Z dniem 31 marca r. b. upływa termin pobierania przy spłacie zaległych kwot podatków bezpośrednich, ulgowych kar za zwłokę w wysokości 2% zamiast normalnych 4% miesięcznie.

W interesie zatem płatników leży jaknajrychlejsze spłacenie zaległych kwot podatkowych.

✶

Ogłoszono rozporządzenia ministrów skarbu i sprawiedliwości o lichwie pieniężnej (Dz. U. Nr. 22, poz. 173). Par. 2 tego rozporządzenia mówi, że korzyści majątkowe przy czynnościach kredytowych nie mogą przekraczać 14% rocznie, nie licząc kosztów porta, damna i opłat stemplowych oraz prowizji obrotowej na rachunkach otwartego kredytu i bieżących, która jednakże nie może przekraczać 1/4% kwartalnie. Przy dawnych umowach, przewidujących wyższe odsetki, dozwala się pobieranie tych korzyści tylko do 1 kwietnia r. b. Rozporządzenie weszło w życie dnia 11. b. m.

✶

Z Banku Polskiego.

Rada Banku Polskiego obniżyła, poczynając od dnia 11 marca 1927 r., oficjalną stopę dyskontową dla weksli z 9% na $8^1/_2$%, zaś stopę zastawową dla pożyczek terminowych i otwartego kredytu z $10^1/_2$ na 10%.

BIULETYN OFICJALNY TARGÓW WSCHODNICH

Komitet Wystawy Sportowej apeluje do przemysłowców i kupców sportowych.

Komitet Wystawy Sportowej zwraca się tą drogą do przemysłowców i kupców sportowych, zainteresowanych Wystawą, o podawanie swoich adresów, celem wysłania im prospektów i materjałów informacyjnych co do warunków udziału.

Ponieważ wiele znakomitych wyrobów sportowych wytwarza nasz przemysł chałupniczy, a źródła te znane są zazwyczaj tylko ograniczonym kołom sportowców, Komitet Wystawy apeluje do ogółu sportowców polskich o nadsyłanie adresów takich drobnych producentów, jak wogóle wszystkich innych. Adres Komitetu: Lwów, Jagiellońska 1.

Eksponaty niemieckie na Wystawie Sportowej.

Początkująca produkcja rodzima z zakresu przemysłu sportowego musi się opierać na najlepszych wzorach zagranicznych i w ten sposób dążyć do ulepszenia.

Wyroby niemieckie dla wielu działów sportu i gimnastyki zajmują przodujące stanowisko w świecie, dlatego w celu uprzystępnienia znakomitych wzorów niemieckich zainteresowanym sferom, Komitet Wystawy zwrócił się do Ministerstwa Przemysłu i Handlu o dopuszczenie w drodze wyjątku eksponatów niemieckich na Wystawę Sportową.

Eksponaty niemieckie ze względu na wojnę celną z tem państwem nie byłyby sprzedawane na Wystawie, w przeciwieństwie do wyrobów z innych krajów pochodzących, dla których są przewidziane poważne kontyngenty sprzedażne.

Udział policji w Wystawie Sportowej.

W wyniku narad z Główną Komendą Policji Państwowej, wystąpi ona na Wystawie Sportowej w osobnej grupie, obejmującej działy: broni palnej, przybornictwa sportowego w zastosowaniu dla policji pieszej, morskiej i rzecznej, psów policyjnych itd.

Specjalne oddziały wykonają pokazy sportowe z zakresu stosowanego w wyszkoleniu Policji, nadto urządzą popisy psów policyjnych.

Żywe zainteresowanie dla sprawy udziału Policji Państwowej w Wystawie okazał p. Minister Spraw Wewnętrznych Składkowski, przyrzekając jak najdalej idące poparcie.

Wiosenne Targi Lipskie.

Wiosenne Targi Lipskie, które odbyły się w pierwszej połowie marca r. b., przedstawiały się pod każdym względem okazale, przewyższając znacznie ostatnią tego rodzaju imprezę z jesieni 1926 r. Rozwój ich widziało się na każdym niemal kroku, odczuwało się go z szaty zewnętrznej, z nastrojów, panujących wśród zwiedzającej publiczności, co zaś najważniejsze — z rozmiarów zawieranych transakcyj. zadowalające. Istotnie też ogromne rzesze publiczności płynęły w jedną i drugą stronę ulicami terenu tych Targów. A przecież nawet największe masy łatwo i szybko giną w olbrzymich 15 halach i trudno sprawdzić, czy frekwencja dostatecznie odpowiada tej kolosalnej podaży. Niewątpliwie ciekawi stanowili największy kontyngent tych mas. Z drugiej strony jednak widoczna jest lekka poprawa



Ruch na ulicach Lipska podczas Targów.

Ogólna ilość wystawców wyraża się pokaźną sumą 9 300, przewyższającą Targi z jesieni o ca 900. W liczbie tej znajdowało się 600 przedstawicieli państw obcych, z których pierwsze miejsca zajmowały i były najpoważniej reprezentowane: Anglja, Włochy, Jugosławja i Grecja. Eksponaty tych państw umieszczono we wspaniałym gmachu wystawowym o 190 tys. m.^{2} powierzchni, który, jak wolno przypuszczać, jest największą budowlą targową lub wystawową na całym kontynencie.

Poza innemi działami, gmach ten obejmował niezwykle oryginalny i bogaty w pomysły oddział reklamy, która niejednokrotnie wzbudzała szczery zachwyt zwiedzających.

Targi techniczne — jak zapewniają — dały wyniki ogólnej sytuacji gospodarczej, to też bez kwestji niektóre branże miały wszelkie powody większego zadowolenia z dokonanych transakcyj. Niektóre źródła niemieckie podają liczbę 100 tysięcy kupców, przybyłych na Targi. Liczba ta wydaje się nam jak również fachowej prasie niemieckiej mocno przesadną. Jednak przyznać trzeba, że i liczba kupujących była rzeczywiście duża.

Targi Lipskie szybko odzyskują swoje dawne znaczenie ogromnego centrum zakupów wszelkich i w rzeczy samej jako zbiorowe Targi — w ścisłem tego słowa znaczeniu — wytwórstwa europejskiego już dzisiaj nie mają równorzędnych współzawodników.

Targi Wrocławskie.

W czasie od 13—15 bm. po jednorocznej przerwie wznowione zostały Targi Wrocławskie. Jeśli zważyć, że jedną z głównych, o ile nie decydującą, przyczyn czasowego zawieszenia tej imprezy targowej była wojna celna polsko-niemiecka, i z naszej strony wznowieniu jej przypisać trzeba większe znaczenie. Widocznie w sferach gospodarczych niemieckich liczą się poważnie z zawarciem traktatu handlowego między Polską i Niemcami, a więc koniecznością propagandy eksportu niemieckiego do Polski.

Struktura Targów Wrocławskich uległa zmianom. Urządzono szereg wystaw specjalnych, czyli połączono Targi z pokazem dla szerszej publiczności.

W/g dotychczasowych informacyj frekwencja zagranicy, przedewszystkiem kupców polskich, była bardzo skromna. Również wystawców zagranicznych zdołano przyciągnąć w rozmiarach bardzo nikłych. Na jesieni rb. okaże się, czy racja bytu Targów Wrocławskich jest silnie ufundowana.

Z BRANŻY

Sprawa złomu dla hut polskich.

Jak się dowiadujemy ze strony miarodajnej, hutnictwo polskie w miesiącu marcu uczyniło daleko idące posunięcia, zdążające do uniezależnienia się od dostaw szmelcu niemieckiego. Mianowicie, na ogólną ilość około 80.000 ton zapotrzebowanego w tym miesiącu szmelcu, zamówienia, skierowane do Niemiec, wynosiły tylko 40 proc., reszta zaś zamówień w wysokości 60% pokryta została w innych krajach Europy.

Stocznia Gdańska.

otrzymała zamówienie na 2 motory dla elektrowni w Zakopanem. Z końcem b. m. spuszczony będzie na wodę jeden z budujących się w stoczni gdańskiej statków salonowych dla rządu polskiego. Obecnie pokrywa się blachą kadłub okrętu oraz kończy się montowanie maszyn.

Z Syndykatu Hut Żelaznych.

Pod koniec ub. tygodnia rozpoczęły się obrady przedstawicieli hut żelaznych w sprawie przystąpienia polskiego przemysłu hutniczego do międzynarodowego kartelu stalowego oraz podwyżki cen żelaza o 7—9%. Według wszelkiego prawdopodobieństwa podwyżka cen żelaza zostanie uchwalona.

Groźba strajku górniczego i metalowego.

Dnia 19. b. m. odbyła się w Dąbrowie Górniczej trzygodzinna koferencja między przedstawicielami przemysłowców Zagłębia Dąbrowskiego a przedstawicielami klasowego związku robotników. Przemysłowcy wypowiedzieli umowę zbiorową z dn. 1 kwietnia r. b., motywując swój krok przesileniem, panującem w przemyśle węglowym, i zaproponowali nowe warunki pracy, a mianowicie zwiększenie godzin z 8 na 10, zmodyfikowanie urlopów robotniczych itd. Delegaci klasowego związku górniczego nie dali żadnej odpowiedzi, natomiast w rozmowach zaakcentowali, że propozycje przemysłowców stanowią zamach na uprawnienia robotników i stoją w sprzeczności z obowiązującemi w Polsce ustawami".

Nie jest wyłączona możliwość strajku w przemyśle górniczym nietylko Zagłębia Dąbrowskiego, lecz całej Polski. Z kół poinformowanych dowiadujemy się, że i w przemyśle metalowym przejawiają się tendencje strajkowe. Rząd powinien uczynić wszystko, aby nie dopuścić do nowych wstrząsów w życiu gospodarczem.

Nowa odlewnia żelaza Tow. Alpine-Montan.

(W) Według doniesienia „Deutsche Bergwerks-Zeitung" władze Tow. Alpine - Montan bardzo poważnie rozważają projekt budowy nowej odlewni żelaza, która przedewszystkiem miałaby produkować rury z żelaza lanego, kształtki rurowe i t. d. Największym konsumentem tej produkcji jest w Austrji Wiedeń, którego olbrzymie zapotrzebowanie pokrywał prawie całkowicie przemysł żelazny czeski, zwłaszcza Witkowice. Przemysł niemiecki w zawartych ostatnio umowach zobowiązał się nie konkurować w tej gałęzi. Celem umożliwienia produkcji rur lanych w kraju projektuje się podniesienie austrjackich stawek celnych na te fabrykaty w noweli do taryfy celnej, której opracowywanie obecnie już dobiega końca.

Konkurs na projekt skrzynki do listów.

Ministerstwo Poczt i Telegrafów ogłasza konkurs na model automatycznej skrzynki do listów. Termin nadsyłania projektów upływa z dniem 1 czerwca rb. Nagroda za model najlepszy wynosi 5000. Modele będą wykonane na koszt Ministerstwa Poczt i Telegrafów.

Otwarcie nowej fabryki na Górnym Śląsku.

„Lignoza", Spółka Akcyjna w Katowicach uruchomiła w Starym Bieruniu, w pow. Pszczyńskim, nową **fabrykę zapalników elektrycznych.** Jest to jedyna tego rodzaju wytwórnia w Polsce. Fakt ten świadczy jak najlepiej o ruchliwości powyższej firmy, która w ostatnich dwóch latach powiększyła swe zakłady, produkujące materjały wybuchowe o 4 nowe fabryki, a mianowicie fabrykę lontów, kapiszonów, łusek i zapalników.

„Solingen".

Nawiązując do umieszczonej w numerze 11 „Rynku Metalowego" wzmianki pod powyższym tytułem, ze względu na otrzymane bliższe informacje, tyczące się znanej firmy **L. Łazarski i S-ka** w Poznaniu, podajemy do wiadomości wszystkich naszych Szan. Abonentów, że przedsiębiorstwo to posiada bogato zaopatrzoną składnicę nietylko narzędzi i maszyn rolniczych najrozmaitszych systemów, ale również, jako główne zastępstwo na Wielkopolskę i Pomorze, samochodów i części do nich, słynnej francuskiej fabryki „Mathis", pozatem, jak wspomnieliśmy w poprzednim numerze posiada również główne zastępstwo P. D. Rasspe - Söhne, Solingen.

Nowe przedsiębiorstwo.

W dniu 1 marca r. b. otworzyli pp. Siwiński i Ziętal w Poznaniu, przy ulicy Patrona Jackowskiego Nr. 29, **Szklarnię artystyczną i budowlaną,** która poza wykonaniem wszelkich prac, wchodzących w zakres szklarstwa, posiada na składzie wielki wybór listew obrazowych. Nowej placówce przesyłamy tą drogą staropolskie „Szczęść Boże".

Juljusz Weiss we Lwowie, ul. Potockiego nr. 26.

Niniejszem zwracamy uwagę Szan. Czytelnikom na dołączony do niniejszego numeru dodatek — ogłoszenie powszechnie znanej lwowskiej firmy, wymienionej w nagłówku, która dostarcza na dogodnych warunkach i w wyborowym gatunku koleje polne, leśne i fabryczne, części zapasowe do kolejek wąskotorowych, jak haki i śruby szynowe, łubki (lasze), podkłady, uniwersalne śruby i żabki do podkładów, koła stalowe każdego kalibru, zestawy kołowe najrozmaitszych typów itp. Firma ta, jako poważne i solidne, na dużą skalę prowadzone przedsiębiorstwo, zyskała sobie szerokie uznanie wśród sfer fachowych, dlatego też z tego miejsca możemy polecić ja wszystkim zainteresowanym. Raz jeszcze przypominamy, że niniejszy numer „Rynku" zawiera dodatek, wyszczególniający dostarczane przez omawianą firmę przedmioty, które zewszechmiar zasługują na silne zainteresowanie i poparcie.

Poważne źródła dostawcze

„Electropyroline" najskuteczniejszy środek mechan. przeciw tworzeniu się kamienia wapiennego w kotłach parowych dostarcza krótkoterminowo, generalny reprezentant fabryki **W. Narożny i S-wie, Poznań 1, ul. Ogrodowa 15/16** Telefon 2658. 3337e

Naczynia mleczarskie, naczynia kuchenne, wyroby blaszane cynow., kotły, zbiorniki do wody, mleka itp. poleca J. Wiśniewski, Zakł. Blacharskie w Warszawie, Nowy Świat 62. Tel. 268-19 3132

Śruby „HELIOS" do drzewa toczone, mosiężne i poniklowane Wszelkie części fasonowe mos. Poznań, Rynek Łazarski 8. Tel. 6543. (2967

Narzędzia precyzyjne Przekroje (sznyty), matryce (sztance), formy tłocznie do fabrykacji artykułów masowych z metalu, celuloidu, papieru, skóry, jako też do artykułów chemicznych, mydła, pasty etc. wykonuje na zamówienie. **Dostarczam i wykonuję artykuły masowe podług wzoru sztancowane, tłoczone i dęte. Wykonuję wszelkie prace tokarskie po cenach umiarkowanych.** Za fachowe i wzorowe wykonanie gwarantuje długoletnia praktyka zagraniczna. **JAN ŁAZAROWICZ i S-ka, POZNAŃ, ul. Mostowa 15.** 2687

IMADŁA RÓWNOLEGŁE 80 — 150 szerokości. Motor Polski T. A., Żnin. 3288

Hurt. rowerów, 615 **maszyn do szycia i części zapasowych oraz broni i amunicji** HURTOWNIA PNEUMATYKÓW T. z o. p. OSTRÓW (Wlkp.)

Tokarnie precyzyjne szybkotnące 180/1000, 1500, 2000 m/m 3615e
Tow. Akc. „WIEPOFANA" Poznań-Dąbrowskiego 81 - tel. 61-56

Fabryka wyrobów aluminiowych w Drawskim-Młynie (Wlkp.) dostarcza **łyżki i łyżeczki aluminiowe**

Armatury wodociągowe, gazowe, ogrzewalne, toaletowe poniklowane oraz specjalne dla cukrowni, papierni, cementowni, fabryk chemicznych itp., **noże metalowe** dla fabryk papieru, **odlewy** według własnych i nadesłanych modeli z różnych aljaży dostarcza: Fabryka armatur i wyrobów metalowych firmy **Towarz. Kontynentalne dla handlu żelazem w Krakowie - ul. A. Potockiego 8.** 3142
Specjalność: bronz fosforowy odporny na kwasy.

Pomorska Fabryka Samochodów, Motorów i Maszyn Bracia Cierpiałkowscy, Toruń, Szosa Chełmińska 53, Tel. 1471, dostarcza **wszelkie części samochodowe** 2854

Osie - Resory - Stal 2865
M. MATUSZEWSKI - POZNAŃ, Przemysłowa 22

Zasuwki do szaf z blaszką ochronną wyrabia 3723
Suwalski, Poznań, ulica Niegolewskich

Plomby ołowiane w różnych wielkościach i w każdej ilości poleca 2866
Stec & Lisowski, Fabryka plomb, Toruń, Kochanowskiego 1a

S. E. E. „Suchy Element Elektryczny" Fabryka ogniw galwanicznych w Zawierciu, Województwo Kieleckie. 2973

VULKAN rozczyn gumowy (Gummilösung) wyrabia w najlepszym gatunku **GUMY** Poznań, ulica 27 Grudnia 15 3790

ARMATURĘ do instalacji ogrzewania centralnego: krany-regulatory, zasuwy Peeta, odwadniacze i t. p. oraz armaturę przeciwpożarową, wodociągową i kąpielową w wytwornem wykonaniu polecają **Janczewski i Freymark, Warszawa, Mokotowska 49.** 2925a

Błotniki, chłodniki do samochodów, tanki do benzyny, wiadra do węgli, powieszaki do obrazów 2853 i inne artykuły blaszane poleca korzystnie St. Gulczyński Poznań, ul. Dąbrowskiego 90. telefon 6679 !



Rowery, ramy, kierownice, widełki, podpórki siodełkowe poleca najtaniej z gwarancją na wytrzymałość Fabryka Maszyn Precyzyjnych i Rowerów **„INVENTIA"** Tow. Akc. w POZNANIU.

Rury i kolana  wyrabia jako swoją specjalność 2885 **JAN MIKUT** POZNAŃ, GRUNWALDZKA 25.



Druciane KLATKI dla ptaków 2888 wyrabia masowo **St. Błażejczak, Poznań, Dąbrowskiego 1.**

Drawska Odlewnia żelaza i Fabryka Maszyn Drawski-Młyn (Wielkopolska) poleca **odlewy żeliwne** o doskonałej jakości 2902 Dostawa terminowa. Piec codziennie czynny.

Odlewnia Metali i Warsztaty Mechaniczne „Wartome", Poznań, ul. Polna 8 2862

PRACOWNIA DJAMENTÓW DO RŻNIĘCIA SZKŁA I DO TARCZ SZMERGLOWYCH 3731

H. SZEFTEL Warszawa, Graniczna 16 Egz. od 1882 r.


Wędzidła i zgrzebła do koni 3756 dost. Fabr. Wyr. Żel. Sulkiewicz i Robakowski Bydgoszcz. Cennik na żądanie.

Ręczne magle domowe i wszelkie maszyny rolnicze poleca Fabryka Maszyn i Odlewnia Żelaza. Bracia Biskupscy S. A. w Kołomyi. 1782

MANOMETRY 3667 do pary, wody, amoniaku, specjalne wykonanie do **parowozów** i turbin, ciepłomierze rejestrujące na wielką odległość, pirometry i t. p. **St. Duchowski** - Biuro inżynierskie Tel. 32-26 **Poznań** Pocztowa 21.

Oliwiarki do wszystkich celów

W. Gierczyński i S-ka POZNAŃ, św. Marcin 13 Tel. 1885.


DZIAŁ BUDOWLANY i DRZEWNY

Nasze drogi i szosy.

Dyrektor Departamentu Drogowego Ministerstwa Robót Publicznych, p. inż. Nestorowicz, wybitny znawca zagadnień komunikacyjnych, a w szczególności drogowych, udzielił w rozmowie z przedstawicielem Ajencji Wschodniej szeregu cennych informacyj o obecnym stanie naszych szos i dróg oraz o możliwościach poprawy tego stanu.

— Czy zdaniem p. Dyrektora obecny stan naszych szos i dróg jest zadawalniający? — brzmiało pierwsze zapytanie — i co głównie na ten stan wpłynęło?

— Przedewszystkiem nie należy nam zapominać — odparł żywo p. Nestorowicz — że szosy i drogi z małemi i nielicznemi tylko wyjątkami były przez zaborców w poszczególnych dzielnicach traktowane po macoszemu.

Odziedziczyliśmy więc po zaborcach drogi i szosy wcale nie świetne; te linje komunikacyjne w b. dzielnicach były od siebie odgrodzone chińskim murem. Obecna zaś gospodarka da się określić — jako dewastacyjna. Wypływa to stąd, że budowa nowych dróg i konserwacja są niewspółmierne z kredytami na te cele przeznaczonemi.

W budżecie przewidziane jest zaledwie 1/6 tego kredytu, który jest w rzeczywistości niezbędny; przeznaczone jest bowiem około 25 000 000 zł, gdy potrzeba — 100 kilkadziesiąt miljonów zł.

— Czy rząd robi coś, aby ulepszyć nasze szosy i drogi?

Pocieszającym jest fakt, że p. wice-premjer Bartel, w kilkakrotnych swoich oficjalnych przemówieniach, podkreślał doniosłość gospodarczą i komunikacyjną szos i dróg i zapowiedział, że dążeniem rządu będzie 10-krotne podniesienie stanu dotychczasowego; ponieważ buduje się obecnie około 30 kilometrów nowych dróg rocznie, więc wynika z zapowiedzi p. wice-premjera, że cyfra ta podniesie się do 300 klm. rocznie. Gdyby takie tempo przybrała budowa dróg, to według planów udałoby się w ciągu 15—20 lat pokryć ziemię Rzeczypospolitej dogodnemi i w zupełności zadawalniającemi linjami komunikacyjnemi, zarówno pod względami transportowo-gospodarczemi, jak politycznemi i militarnemi. Przy tempie zaś obecnym ten sam stan dałby się osiągnąć... za 100 lat".

Powyższe nieliczne cyfry dosadnie charakteryzują brzemię odpowiedzialności i ogrom zadania, które leżą przed rządem i społeczeństwem. Najgorzej brak dróg daje się odczuwać na ziemiach wschodnich; tu również daje się odczuwać brak mostów, w najbliższej przyszłości trzeba zbudować ich około 400 km., i to nie mostów drewnianych, prowizorycznych, a o konstrukcji trwałej, żelaznej.

— Czy kapitały zagraniczne interesują się budową dróg bitych w Polsce?

— Dotychczas konkretnych propozycyj ze strony kapitalistów zagranicznych nie otrzymaliśmy, inna rzecz, że takie kapitały byłyby pożądane, jednak utarło się mniemanie, może niesłuszne, że tego rodzaju linje komunikacyjne nie są rentowne. W rzeczywistości rentowność ta istnieje, może nie samoistnie, a w związku z pewnemi koncesjami, które ewentualni przedsiębiorcy mogliby z góry określić przy podpisywaniu umowy z odnośną władzą; naprzykład koncesje na uruchomienie komunikacji automobilowej na przeciąg 10 lat.

— Czy przewidziana jest ingerencja rządu w budowach dróg na samorządy i w jakim stopniu?

— Ingerencja ta przysługuje rządowi, a przedewszystkiem Ministerstwu Robót Publicznych, w myśl artykułu 9 Ustawy Drogowej; rząd zapewnił sobie kontrolę techniczną i administracyjną, jednak nie sięga ona szczegółów; samorządy wykonywują odnośne prace we własnym zakresie i w miarę posiadanych każdorazowo środków pieniężnych, nadto samorządy powiatowe ustanawiają w swem łonie specjalne komisje kontrolne.

W.

W przededniu sezonu budowlanego

W ostatnich numerach „Rynku Metalowego i Maszynowego" omówiliśmy w Dziale Budowlanym obecną sytuację oraz horoskopy na przyszłość w dziedzinie handlu papą dachową, asfaltem, cegłą, dachówką i rurami kamionkowemi. Tym razem pomówimy nieco o żwirze i kamieniach polnych.

Zaraz zgóry pragniemy zaznaczyć, że rozpoczynający się obecnie sezon sprzedaży na rynku żwiru zapowiada się dość dobrze. W roku zeszłym obroty żwirem były bardzo nikłe wobec ogólnego zastoju w rozwoju ruchu budowlanego. Większym stosunkowo popytem cieszył się specjalny gatunek żwiru rzecznego, a mianowicie tak zwany podżwirek. Z różnych gatunków żwiru rzecznego największym pokupem odznacza się żwir wiślany.

Między poszczególnemi przedsiębiorstwami, które zajmują się eksploatacją żwiru rzecznego, panuje dość duża konkurencja, zwłaszcza między mniejszemi, które wydobywają żwir na łódki ręcznie, a nie maszynami, jak to ma miejsce w większych przedsiębiorstwach. Pewną konkurencję dla żwiru rzecznego stanowi żwir polny, tańszy od innych, lecz nie nadający się bez specjalnego czyszczenia do takich n. p. celów, jak oczyszczenie wody w filtrach, oczyszczenie spirytusu i t. d.

Obecnie ceny żwiru rzecznego przedstawiają się w sprzedaży hurtowej loco brzeg Wisły za metr sześcienny następująco: żwir średni i gruby około 18 zł; podżwirek (z piaskiem) do asfaltu 19 zł; podżwirek bez piasku o średnicy ziaren od 6—12 mm. — 20 zł; podżwirek czysty (bez piasku) o średnicy ziaren 2—6 mm. — 30 zł.

Ceny te mają tendencję zwyżkową. Odbiorcy rządowi i samorządowi płacą gotówką, zaś prywatne przedsiębiorstwa dostają towar przeważnie na spłaty. Bardzo rzadko i jedynie większe przedsiębiorstwa przyjmują 50 proc. gotówką, a resztę na weksle z terminem 2—3 miesięcy.

Niedomagania producentów żwiru rzecznego streszczają się głównie w zbyt wysokich opłatach na rzecz Zarządu Dróg Wodnych oraz dla Magistratu w Warszawie (40 zł). Pozatem istnieją trudności w nabywaniu placów nadbrzeżnych w stolicy, potrzebnych do wyładunku żwiru rzecznego. Place te stoją często pustką, jednak magistrat nie pozwala producentom żwiru użytkować ich dla umieszczenia wyładowanego żwiru.

Jeżeli chodzi o żwir polny, to jego eksploatacją na większą skalę zajmuje się jedna większa żwirownia. Największe zapotrzebowanie na żwir polny istnieje zwykle w Warszawie. Obecnie żwirownia ta ma liczne zapytania na dostawę towaru i jeśli wszystkie zamierzone w rb. roboty budowlane w stolicy dojdą do skutku, to zapotrzebowanie wyniesie przypuszczalnie circa 40 000 metrów sześciennych. Konsumentami żwiru polnego są prawie jedynie instytucje państwowe. Żwir polny korzysta z ulgowej taryfy kolejowej, jednak przewóz jego opłaca się niemniej w odległości 300 km od miejsca produkcji. Na Kresach Wschodnich daje się obecnie odczuwać brak żwiru do balastrowania torów kolejowych. Sprowadza-

nie żwiru z okolic, w których znajduje się on w większych ilościach (Pomorze i Poznańskie), do wschodnich części Polski z powodu dużej odległości, a tem samem dużych kosztów przewozu kolejowego kalkuluje się zbyt drogo i nie jest praktycznie stosowane. Ceny żwiru polnego uległy w grudniu ub. roku podwyżce o 10 proc. i obecnie wynoszą 18 zł za metr sześcienny franco wagon stacja odbiorcza. Odbiorcy rządowi i samorządowi płacą gotówką, prywatne zaś instytucje przeważnie 20 proc., albo też mniej — gotówką, a resztę dostają na otwarty rachunek. Na weksle daje się teraz jedynie w bardzo rzadkich wypadkach i to bardzo solidnym klientom.

Zapotrzebowanie na kamienie polne jest obecnie bardzo duże, ponieważ instytucje zamówiły w ostatnich czasach duże ilości kamienia i to z krótkim terminem dostawy. Wywołało to duży popyt i przyczyniło się do zwyżki cen towaru. I tak np. sejmik warszawski podbił ceny kamieni na początku sezonu o 40 proc. Między producentami kamieni do brukowania wytworzyła się bardzo ostra konkurencja. Ceny obecne mają jednak tendencję wciąż zwyżkową i przedstawiają się następująco franco wagon stacja załadowania za tonę: kamień szabrowy 6—8 zł; kamień brukowy 7—9 zł; szaber (tłuczony) 8—11 zł.

Przed dalszemi zwyżkami taryf na drzewo.

Z dniem 1 marca rb. podniesiono taryfy wywozowe na kopalniaki i papierówkę o 30 procent, co niewątpliwie bardzo poważnie wywóz tych dwóch artykułów utrudni, a tem samem zaszkodzi bilansowi handlowemu. Bilans ten już od dłuższego czasu ma wyraźną skłonność do przeistoczenia się w bilans bierny; w tych warunkach wszelkie utrudnienia eksportowe — zwłaszcza w tak podstawowym artykule wywozu naszego, jak drzewo — mogą moment krytyczny znakomicie przyspieszyć. Nie należy więc o tem zapominać.

Lecz nie koniec jeszcze na tej niespodziance. Bowiem kwestja podwyższenia taryf na d r e w n o o k r ą g l e, a więc w stanie nieobrobionym, stanęła na tem, że należy spodziewać się podwyższeń również i w tej dziedzinie w niedalekiej przyszłości. W to miejsce zniżone zostaną nieco taryfy dla materjału tartego, albo przynajmniej nie zostaną podwyższone, aby w ten sposób dopomóc przemysłowi tartacznemu.

Eksport naszych materjałów drzewnych wykazuje już od szeregu lat tendencję w kierunku powiększenia się wywozu towaru nieobrobionego w miejsce półfabrykatów drzewnych. Takie ustosunkowanie się musiało z konieczności doprowadzić do tych trudności, w jakich znalazł się nasz przemysł tartaczny.

Podwyższenie taryf ma nastąpić stopniowo z kończącym się sezonem, kiedy większość kontraktów będzie już wykonana. Znaczniejszych zmian taryfowych spodziewać się należy od kwietnia do września r. b.

Drobne wiadomości

Zjazd spółdzielni budowlanych.

Brak mieszkań staje się coraz większą bolączką. Na budownictwo prywatne obecnie wiele liczyć nie można, jedynie spółdzielnie mieszkaniowe oraz gminy miejskie mogą zwalczać głód mieszkaniowy przez masową budowę domów mieszkalnych. Ażeby jednak spółdzielnie mieszkaniowe mogły odegrać znaczną rolę w budownictwie mieszkaniowem, muszą skoordynować swoje wysiłki, oraz przy dalszej budowie wykorzystać dotychczasowe doświadczenie. Z inicjatywy Ministerstwa Robót Publicznych Związek Spółdzielni Spożywców Rzeczypospolitej Polskiej w porozumieniu ze Związkiem Rewizyjnym Spółdzielni Wojskowych, oraz Związkiem Spółdzielni Budowlano - Mieszkaniowych Urzędników Państwowych zwołuje zjazd spółdzielni budowlano-mieszkaniowych na 9 i 10 kwietnia. Zjazd ten odbędzie się na sali „Domu Zbiorowego" Mieszkaniowego Stowarzyszenia Spółdzielczego Oficerów na Żoliborzu w Warszawie. Spółdzielnie, które do dnia dzisiejszego nie otrzymały zaproszenia, powinny zawiadomić Związek Spółdzielni Spożywców Rzplitej Polskiej (Warszawa, ul. Grażyny 13), podając liczbę członków.

Wystawa budownictwa wodnego.

Krakowskie Towarzystwo Techniczne, obchodząc w roku bieżącym 50-letni jubileusz swej działalności na ziemiach polskich — organizuje w końcu września r. b. wystawę budownictwa wodnego.

Wystawa ma obejmować działy: hydrografji, regulacji rzek i zabudowy potoków górskich, dróg wodnych, budowli morskich, fundamentów budowli wodnych meljoracji, budowli asenizacyjnych i t. d.

W związku z powyższem Magistrat na posiedzeniu swem w dniu 15. ub. m. postanowił wziąć udział w wystawie budownictwa wodnego przez nadesłanie odpowiednich eksponatów, wykresów, a zwłaszcza projektu Lindley'a itp.

357 miljonów złotych

a więc nieomal jedną piątą część budżetu możnaby oszczędzić przez ulepszenie dróg w Polsce. Kompetentne sfery techniczne obliczyły, że wskutek fatalnego stanu dróg w Polsce marnuje się 75 miljonów dni roboczych, koni z potrzebną obsługą ludzką, co przedstawia wyżej podaną wartość.

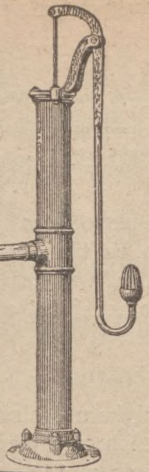
Z rynku materjałów budowl., wyrob. metalowych, blachy, żelaza i t. d.

DRZEWO.

Warszawa, 22. 3. Parowa Fabryka Posadzek Dębowych, Jakób Zymann (Gęsia 30, tel. 404-32 i 216-70) notuje za metr. kw. dębowej klepki posadzkowej loco skład, gatunek eksportowy 1.00 dol., 1-szy gat. — 8.50 zł., 2-gi gatunek — 7.75 zł. Tafle posadzkowe od 14 — 23 zł. za metr.

MATERJAŁY BUDOWLANE.

Lublin, 22. 3. Na rynku materjałów budowlanych daje się zauważyć nieco większe ożywienie z powodu zaczynającego się sezonu. Notowano w zł.: deski stolarskie I gat. za 1 m. sześc. 180, ciesielskie 100, kantówka rżnięta (belki) wg. ścisłych wymiarów 150, ciosana różnych wymiarów I gat. za 1 m. sześc. 75, drewno okrągłe I-szy kloc 30 — 40 ctr. 35.00, cegła za 1000 szt. loco budowa 60, dachówka Karpiówka za 1000 szt. I gat. loco wagon st. zał. 93, Felcówka 170, eternit za 1000 szt. 550, papa 1×10 metr. 8 — 11, cement za 100 kg. loco skład 9, loco wagon st. zał. 8, wapno za 100 kg. loco skład 5.50, loco wagon st. zał. 3.20, kafle kwadratele niepolewane za szt. 18, polewane 0,36, Berlińskie 0.80, komplet drzwiczek hermetycznych I - szy gatunek 10.50, ruszta za 1 kg. zł. 0.50, płyty kuchenne za 1 kg. 0,50, piecyki duchowe za 1 kg. 0.70, kociołki za 1 kg. 0.56, zamki francuskie 1 komplet 6 — 7, skrzynkowe 12, zawiasy drzwiowe 1 szt. 0.65, okienne wielkie 1 sztuka 0.30. Tendencja niejednolita.



POMPY RÓŻNEGO RODZAJU

do zapędu ręcznego, maneżem i mechanicznego, do studzien zwykłych i głębokich

Wiercenie studzien

zwykłych i artezyjskich

J. Kopczyński i Sp.

Poznań, ul. Łazarska 30

Nr tel. 60-42 Rok zał. 1893

Fabryka pomp i przedsiębiorstwo wiercenia studzien

ODDZIAŁ W BYDGOSZCZY

ul Dworcowa nr. 46. 3017

Zakłady Metalowo-Hutnicze M. G. Pinoff

Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością

KATOWICE

Szosa Król-Hucka

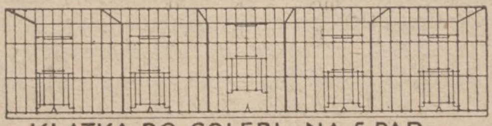
Telefon: Katowice 4 i 157. ■ Adres telegr.: „Pinoffmetall" Katowice.

SPRZEDAŻ wszelkich nowych metali, spajań metalowych, cyny do lutowania, oryg. cyny angielskiej, starych metali i t. d.

ZAKUP wszelkich starych metali oraz popiołów metalowych po najwyższych dziennych cenach.

Uprasza się o próbki i oferty pod powyższym adresem.

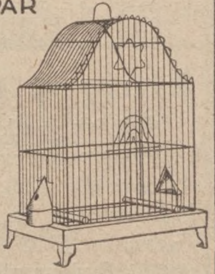
3835



KLATKA DO GOŁĘBI - NA 5 PAR

DO SKŁADANIA





Wytwórnia klatek

druciano - metalowych

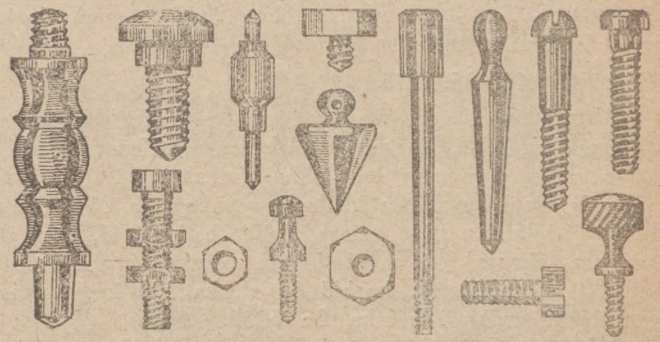
dla ptaków, gołębi, papug itd.

Hurtownie - Detalicznie

M. Schmidt - Poznań

ul. Dąbrowskiego 52 Tel. 6961

3850



AUTOMATYCZNA FABRYKACJA ŚRUB TOCZONYCH i CZĘŚCI FASONOWYCH

A. KRAWCZYK, Poznań

Łazarski Rynek 19.

Wykonuje śruby toczone i części fasonowe z mosiądzu, stali i żelaza oraz części toczone do radjoaparatów i elektryczności.

Zamiejscowych WW. PP. Odbiorców uprasza się o nadesłanie wzorów ewentl. rysunków, celem uzyskania korzystnej oferty. 3858

Precyzyjne wykonanie! Ceny bardzo niskie!

Lakier kolodynowy

(Zaponlack) 6056

Kilkanaście świadectw i listów uznania, pomiędzy innemi, Zjedn. fabryki maszyn, dawn. A. Ventzki, Blumwe i Peters Sp. Akc. „Unja" Grudziądz: 3650

.....„Lakier kolodynowy odpowiada gatunkowo w zupełności lakierom konkurenc. Używamy go do malowania toczonych i polerowanych części maszyn jako środek przeciw rdzy na wszelkie metale". .....

Cena 10. zł za kg

Laboratorjum Techniczne

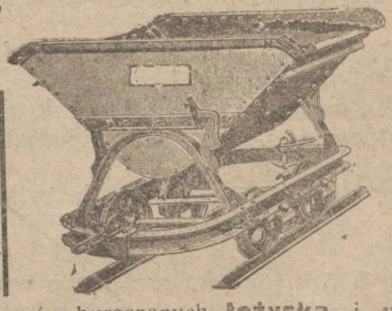
Grudziądz, ul. Pańska nr. 22.

POZNAŃSKA SPÓŁKA INŻYNIERÓW

KARWOWSKI i S-KA POZNAŃ

27. Grudnia 7
Tel. 16-26

27. Grudnia 7
Tel. 16-26



Szyny

Zwrotnice

Tarcze obrotowe

Wywrotki

Wagony

Zespoły kołowe

Części do wozów buraczanych, **łożyska** i wszelkie akcesorja do szyn stale na składzie. 3847

Zakład Fotochemigraficzny

Roman Sawicki

Warszawa, ul. Wspólna 45. — Telefon 65-76.

Rok założenia 1906. Rok założenia 1906.

Konto czekowe: P. K. O 6366, Bank Zachodni 24776.

Wykonywa:

Klisze do druku jedno i wielobarwnego.

Szyldziki reklamowe na metalach.

3623

METALE.

Berlin, 21. 3. Ceny urzędowe w R. M. za 1 kg. Miedź elektrolityczna, dostawa zaraz, cif. Hamburg, Brema lub Rotterdam za 100 kg. 128, cynk w płytach remelted zwykłej jakości handl. $57^1/_2$ — $58^1/_2$, oryginalne aluminium hutnicze 98—99% w blokach sztabach, walcow. i ciągnion. 210, — dtto w sztabach walcow. i ciągnion. 214, nikiel czysty 98 — 99% 340 — 350, antymon Regulus 110 — 105.

Londyn, 21. 3. Not. w Ł za 1 tonę. Miedź Standard p. kasa 56.06, — 3 mies. 56.68, — elektrolyt $62^7/_8$ — $63^1/_8$, cyna Standard p. kasa 313, — 3 mies. $298^3/_4$, ołów zagran. dost. natychm. 27.81, — dalsze terminy 28.25, cynk zwykły dostawa natychm. 30.50, — dost. termin. 30.81, złoto $84.11^1/_2$.

METALE SZLACHETNE.

Berlin, 21. 3. Srebro ca 0.900 w sztabach $76^1/_4$ — $77^1/_4$ R. M. za 1 kg., złoto w woln. obrot. 2.80 — 2.82, platyna w wolnych obrotach 13 — $15^1/_2$ R. M. za gram.

Londyn, 21. 3. Zamkn. Srebro 25.75, — na dostawę 25.62 d za 1 uncję.

WYROBY METALOWE.

Warszawa, 22. 3. ,,Elibor" i S-ka Akc. Handlowo-Przemysłowa Ł. J. Borkowski, Warszawa, Mazowiecka 11, notuje następujące ceny loco skład (w zł. za 1 kg): cyna banka 16, blacha cynkowa 2, blacha ocynkowana 1.15, blacha dachowa żelazna 0.84, żelazo 0.40, belki 0.44, hufnale 39.50, za skrzynkę, cement 12 za beczkę, cegła ogniotrwała 0.21 za 1 szt., karbid 65 zł. za 100 kg., węgiel górnośląski gruby i kostka I-a 53.50.

BLACHA.

Warszawa, 22. 3. ,,Polska Cynkownia", Warszawa, Piękna Nr. 11a, notuje następujące ceny za kg. fr. wagon st. Warszawa: blacha ocynkowana I gat. 20 ark., w snopku 1.10 zł. — 22 ark. w snopku 1.15.

ŻELAZO.

Nowy-Bytom, 22. 3. Surówka odlewnicza Huty Pokoju nr. 1 (Friedenshütte P. G. S. — reprezentacja S. A. Wdowiński w Warszawie), cena za tonę 200 zł. loco stacja Nowy-Bytom.

Düsseldorf, 22. 3. Ceny złomu żelaznego loco stacja odbiorcza huty kształtują się następująco za tonę: stalowy 61.50, kuto-żeliwny 59.— mk. (loco stacja wysyłająca okolice Berlina mk. $44^1/_2$); ścinki blachy czarnej 53, stróżki żelazne 49.00; złom maszynowy 63.—.

RÓŻNE.

Lwów, 22. 3. Ceny orjentacyjne Syndykatu Rolniczego, S. A., Lwów, ul. 3go Maja 11. Cena za 1 kg. lub za sztukę. Widły 2-zębne tuzin zł 9,00, widły 3-zębne tuzin zł 14,00, widły 4-zębne tuzin zł 15,50, łańcuchy na konie i krowy szt. zł 1,30 do 2,30, smar do wozów 100 kg. 64,00 złotych, oliwa maszynowa i cylindrowa 100 kg. zł 30,95—69,60, pługi 1-skibowe zł 50,00—124,00, 2-skib. zł 109,50—152,00. Kultywatory zł 78,00 do 220,00, brony żel. zł 39,00—96,00, węgiel górnośląski 32,60 zł za tonę, węgiel dąbrowiecki 30,70 zł za tonę, koks kowalski 39,80 zł za tonę.

Złoty w dniu 21 marca 1927 r.

Gdańsk przekaz 57.44 — 57.58, gotówka 57.49 — 57.63, **Czerniowce** przekaz 1895, **Bukareszt** przekaz 1910, **Londyn** przekaz 43.50, **Praga** przekaz 377, **Wiedeń** przekaz 78.82, **Ryga** przekaz 64, **Zurych** przekaz 58.00, **Berlin** przekaz na Warszawę 46.88 — 47.12, przekaz na Poznań 46.185 — 47.075, **Budapeszt** gotówka 63.25 — 64.75.

Zapytania, nadeszłe do działu informacyjnego Tow. Wydawniczego „KUPIEC" w Poznaniu

Do każdego zapytania prosimy dołączyć 50 gr. Wszystkim interesantom odpowiadamy listownie, częstokroć kilkakrotnie.

Nr. 2575. Która firma posiada przenośny aparat do elektrycznego spawania żelaza grubości ca 40 mm., celem wypożyczenia takowego?

Nr. 2583. Która firma buduje części metalowe do młynów (wiatraków murowanych) z ruchomym wierzchem, poziomym wałem metalowym do śmig, wałem pionowym metalowym i wogóle wszelkie części metalowe do tegoż młyna.

Nr. 2588. Kto w kraju wyrabia pudełka ebonitowe z przykrywkami do akumulatorów samochodowych?

Nr. 2590. Prosimy o podanie fabryki, która wyrabia klorynki do resorów powozowych i uchwytów do latarń powozowych ze śrubą.

Nr. 2593. Uprasza się o podanie krajowych firm, które wyrabiają maszynki ręczne do robienia swetrów.

Nr. 2602. Kto wyrabia maszyny do robienia gwoździ, wszelkiej długości i mocy?

Nr. 2611. Zapytuje się nas, które krajowe firmy wyrabiają młocarnie motorowe z pojedyńczem i podwójnem czyszczeniem?

Nr. 2622. Upraszamy o podanie tylko zagranicznych firm, wyrabiających t. zw. „Tiolit" lub wyroby z tegoż.

Nr. 2624. Która fabryka w Polsce wyrabia blachę cynkową, sztancowaną, t. zw. odgrodową dla pszczelnictwa?

Nr. 2633. Które firmy wyrabiają lub posiadają na składzie środek do hartowania noży wagowych, oprócz siniaku potasu?

Nr. 2634. Które firmy wyrabiają lub mają na składzie stal fasonową do wag (noże, osie i łożyska)?

Nr. 2651. Uprasza się o podanie adresu fabryk, wyrabiających maszynki do napełniania tub.

Nr. 2660. Która fabryka odsprzeda odpadki blachy czarnej, grub. 0,60—0,75 od 8 cm. do 20 cm. szerokości, długość dowolna?

Nr. 2664. Prosimy o podanie firmy, wyrabiającej rolety do sklepów.

Nr. 2665. Która firma wyrabia Wertheimowskie zamki do kasetek lub skrytek pocztowych?

Nr. 2667. Kto w Polsce wyrabia gwoździki ozdobne z mosiężnemi lub niklowemi główkami — do obicia mebli?

Nr. 2669. Która firma może dostarczyć odlewy stalowe, precyzyjne, pierwszorzędnej jakości?

Nr. 2672. Gdzie znajduje się hurtownia węgla drzewnego do prasowania?

Nr. 2674. Która fabryka wyrabia blachy do suszarń chmielu, tj. z czarnej blachy 1 lub $1^1/_2$ mm., długości 1960—1460 mm., dziury 6 mm.?

Nr. 2675. Prosimy o podanie firmy, u której można nabyć 1 turbinę parową na 600 Watt, 1 turbinę parową na 1 osi z dynamo maszyną elektryczną, 30 wolt — 20 amperów, maszynę do oświetlenia statku żarówkami 24 volt, 20 żarówek, do ładowania akumulatorów.

Nr. 2676. Która fabryka krajowa dostarcza maszyny (kompletne urządzenie) do mielenia węgli kowalskich na proszek węglowy?

POSTĘPY W PRZEMYŚLE

Złoty węgiel — nowe źródło energji.

Na fali prądu dzisiejszego życia płynie i urasta za każdym podrzutem niespokojnych bałwanów nowa władza, nowa potęga — panowanie techniki nad światem. Niema dnia, w którymby ludzkość nie została wzbogacona nową zdobyczą techniczną, nowem ulepszeniem i raz po raz słyszy się o wynalazkach, o znaczeniu przewrotowem.

Jednym z najgłówniejszych problemów, nad którego rozwiązaniem wysila się mózg ludzki, to wykrycie możliwie najtańszego źródła energji. Najgłówniejszemi źródłami energji były dotąd węgiel czarny i t. zw. węgiel biały w postaci energji zamkniętej w spadku wody. Oprócz tych dwóch rodzai węgla starał się od dawna zająć współrzędne miejsce węgiel złoty w postaci energji cieplnej, ukrytej w promieniach słońca.

Myśl o wykorzystaniu tych olbrzymich zapasów ciepła nie dawała spokoju wielu uczonym i już w roku 1878, t. zn. od czasu doświadczeń Mouchota powstało kilka projektów budowy maszyn parowych, ogrzewanych zapomocą systemu ruchomych zwierciadeł, odrzucających promienie słońca. Doświadczenia tego rodzaju zostały dokonane na Saharze, w delcie Nilu, w Brazylji i w Meksyku, lecz dowiodły, że aczkolwiek zadanie to jest teoretycznie całkowicie rozwiązane, to jednak ustawienie i zmontowanie takich maszyn pociąga olbrzymie, technicznie nie zwracające się koszty.

Dzięki zadziwiającym pracom dwóch francuskich uczonych, Clauda i Boucherota, przedstawionym Paryskiej Akademji Nauk i budzącym bardzo wiele zainteresowania w świecie technicznym, zostały stworzone podstawy nadzwyczaj ekonomicznego wykorzystania energji promieni słonecznych.

Uczeni ci, wyszli z założenia, że powierzchnia podzwrotnikowego Oceanu jest olbrzymim zbiornikiem ciepła, mającego stałą temperaturę + 28° C.

Ta stała temperatura zależy od dwóch przyczyn: od ciągłego parowania morskiej wody do atmosfery i od zawsze zimnej wody (+ 4° C.) w głębi oceanów.

Francuscy uczeni postanowili zbudować termiczną maszynę, pracującą zapomocą kotła parowego o temperaturze + 28° C. i z kondensatorami, mającemi + 4° C. Przy 28° C. ciśnienie pary wodnej wynosi zaledwie 3/100 atmosfery. Zdawało się więc nonsensem istnienie maszyny, pracującej przy tak słabem ciśnieniu pary. Uczeni postanowili uczynić doświadczenie wprost „dla ciekawości“, i stworzyli maszynę doskonale pracującą.

Oparto jej działanie na tem, że para wody o temperaturze 28° C. przechodzi do innego rezerwuaru, gdzie ciśnienie powietrza zmniejszono do 1/100 atmosfery przy jednoczesnem oziębianiu rezerwoaru do + 4° C. Woda, posiadająca + 28° C., przy tych warunkach zaczyna się gotować, a wychodząca para spotyka na swej drodze turbinę Lavola.

Szybkość strugi pary dosięga 500 metrów na sekundę, a turbina obraca się z szybkością 5 000 obrotów na minutę.

Po obliczeniu okazało się, że 1 kilogram pary o ciśnieniu 0,03 atmosfery, będącem w 700 razy słabszem od ciśnienia pary we współczesnych maszynach (20 atm.), wytwarzał pracę zaledwie 5 razy mniejszą od tych maszyn.

Boucherot i Claude zwrócili się do Akad. Umiejętności z projektem zbudowania na Oceanie na równiku olbrzymiej pływającej stacji, posiadającej około 360 000 kw. metrów powierzchni, a mieszczącej urządzenia, podobne do ustawionych w laboratorjum. Taka stacja będzie wytwarzała ze „złotego węgla“ tanią elektryczność, która będzie używana do oświetlenia i ogrzewania miast, domów i fabryk, a także do poruszania maszyn prądem, podawanym przez podwodny kabel.

W. R.

Rekord polskiego silnika.

W numerze 10 z 10 b. m. „Rynku met. i masz.“ zamieściliśmy w artykule „Polskie typy samochodów i silników“ wzmiankę o silniku inż. Tańskiego, który wytrzymał chlubnie próbę, pracując bez przerwy 1 000 godzin. Do wzmianki tej możemy dzisiaj dołączyć garść szczegółów.

Silnik inż. Tańskiego jest silnikiem dwucylindrowym o mocy 3 i pół koni, wykonywującym 3.500 obrotów na minutę, a który da się złożyć lub rozebrać w ciągu 30 min.

Dnia 20 grudnia r. ub. o godz. 12 min. 50 po południu rozpoczęto próbę tego silnika, aby przekonać się, czy potrafi pracować on bez przerwy 1.000 godzin, t. j. 41 dni i 16 godzin.

W dniu 8 lutego o godz. 1 min. 48 po południu próbę silnika ukończono; po 1.000 godzinach ciągłej pracy wyglądał on jak w pierwszej chwili puszczenia w ruch. Warto dodać, że podobnie ciężkich prób technika jeszcze nie przeprowadzała, że z dotychczasowych — największa wynosiła nie więcej nad 50 godzin.

Czem jest 1.000 godzin? W tym czasie motocykl, jadąc bez przerwy po 40 klm. na godzinę, mógłby objechać ziemię po równiku.

Jest to pierwszy w dziejach przemysłu polskiego silnik z kategorji precyzyjnych, wykonany według koncepcji polskiej i w Polsce, pozatem przewyższający swą doskonałością podobne elaboraty cudzoziemskie, a więc bijący niewiarę naszych sfer przemysłowych, które twierdziły, że nie możemy czegoś podobnego dokonać.

Chociaż wspomniany silnik został skonstruowany dla celów radjostacyj wojskowych nadawczych, to jednak może on znaleźć zastosowanie w maszynach rolniczych, łodziach motorowych, motocyklach i sprzętach pożarniczych.

Oprócz tego inż. Tański jest konstruktorem typu samochodu polskiego, wybudowanego w Centralnych Warsztatach Samochodowych.

O samochodach tych, przynoszących chlubę ich twórcy, a z których pierwszy egzemplarz posiada Prezydent Rzplitej warto dla przykładu wspomnieć o jednej chociażby ich zalecie; gdy wojskowe samochody francuskie posiadają 32 rodzaje gwintów, to samochody wyprodukowane przez Centralne Warsztaty Samochodowe dla naszych wojsk liczą tylko 2 ich rodzaje.

Można sobie zatem wyobrazić, jak wielką łączy się z silnikiem tym oszczędność pracy i magazynowania części zapasowych.

Pierwsza serja tych samochodów została już wyprodukowana i mają one służyć naszym władzom reprezentacyjnym. Jest to objaw nader radosny będący pierwszym krokiem w uniezależnieniu się kraju od zagranicy także w tym dziale techniki.

R. H.

NEKROLOG

Ś. p. Prof. Stanisław Anczyc.

Polski świat techniczny i naukowy, spotkała bolesna strata: dnia 2 lutego r. b. zmarł nagle przy pracy, bo w swojem laboratorjum na Politechnice Lwowskiej, prof. Technologji mechanicznej metali, Dr. inż. Stanisław Anczyc, syn sławnego poety Władysława.

Urodzony w roku 1868 ukończył chlubnie studja średnie w Krakowie, a wyższe na politechnice lwowskiej, gdzie się też w roku 1907 habilituje na docenta Technologji mechanicznej, a w roku 1909 zostaje mianowany profesorem.

Od tej chwili rozpoczyna szeroką działalność na polu, zarówno naukowem, jak i społecznem.

W roku 1911 odbył podróż naukową po laboratorjach do badania metali w politechnikach i fabrykach niemieckich.

W ciężkim dla Lwowa roku 1915/16 był rektorem Politechniki Lwowskiej, w roku 1917 otrzymał austrjacki order Żelaznej Korony, który odesłał na wieść o krzywdzącym Polskę pokoju Brzeskim.

W roku 1918, w czasie lwowskich walk z Ukraińcami, służył w Wojsku Polskiem w okresie najcięższym — t. j. od dnia 6 listopada do końca grudnia, zdobywając szereg odznak pamiątkowych. W lipcu r. 1920, w czasie nawały bolszewickiej, wstępuje ponownie do Wojska Polskiego jako ochotnik i pełni do końca działań wojennych służbę ogniomistrza na pociągu pancernym „Pionier". Pomimo swoich lat z górą 50, świeci młodszym przykładem, bierze udział w bitwach pod Radziwiłłowem, Brodami, Kątami, Zadworzem, Winnikami, Mikołajowem i Krasnem, otrzymując odznakę pamiątkową — Krzyż armji ochotniczej.

W roku 1923 został mianowany członkiem przybranym, zaś w roku 1924 członkiem czynnym Polskiego Towarzystwa Naukowego we Lwowie; w roku 1923 członkiem czynnym Akademji Nauk Technicznych w Warszawie. W tym samym roku otrzymuje za zasługi na polu nauki i pracy obywatelskiej Krzyż Komandorski Orderu Odrodzenia Polski.

Od roku 1912 do roku 1923 był Kuratorem Towarzystwa „Bratniej Pomocy" Studentów Politechniki Lwowskiej, które w roku 1921 zamianowało Go swoim członkiem honorowym.

Ogłosił drukiem następujące prace naukowe:

O przemyśle tkackim w Galicji (r. 1903);

I. treści ogólnej:
- Rozwój przemysłu w Ameryce (r. 1904);

II. z zakresu przeróbki włókien tkackich:
- Farbiarstwo wełny (r. 1898);
- Wyznaczanie włókien mniej wartościowych w tkaninach wełnianych (r. 903);
- Doświadczenia nad folownością wełny (r. 1907);
- Wykończanie tkanin (r. 1908);

III. z zakresu przeróbki metali:
- Monografja przemysłu metalowego w Galicji (rok 1904);
- O strukturze i wadach połączeń stapianych (rok 1911);
- Wykład technologji metali, cz. I. Materjały. Zasady hutnictwa (r. 1913);
- Wykład technologji metali, cz. II. Odlewnictwo i kuźnictwo (r. 1916);
- Badania metalograficzne w zastosowaniu fabrycznem (r. 1917);
- Żelazo (r. 1923);
- Hartowanie stali (r. 1926);
- Badania metalograficzne w zastosowaniu fabrycznem (r. 1926).

Ponadto przygotował do druku pracę p. t.: „Techniczne stopy metali".

W spisie powyższym pominięto długi szereg mniejszych artykułów, sprawozdań z literatury, recenzyj i krytyk, sprawozdań z wystaw i t. p., drukowanych przeważnie w „Przeglądzie Technicznym" (Warszawa), „Czasopiśmie Technicznem" (Lwów) i „Mechaniku" (Warszawa).

Zeszedł z tego świata nie tylko uczony, wybitny profesor i badacz naukowy, który wzbogacił polską literaturę techniczną, lecz także obywatel, o gorącem sercu i wielkich cnotach, będący niedoścignionym wzorem dla młodszego pokolenia.

Cześć Jego pamięci!

Orzecznictwo patentowe

pod redakcją inż. H. Sokala

Podkowa z metali i kauczuku.

Patent Nr. 6412.

Wacław Zabielski, Baranowicze.

Zgłoszono 19 sierpnia 1926 r.
Udzielono 26 listopada 1926 r.

Podkowa według wynalazku składa się z ostoi z żelaza i osłony z kauczuku. Ostoja jest sporządzona z żelaza o 4—5 mm. grubości, z dwoma hacelami, trzema sztyftami z tyłu a pięcioma z przodu. Górna część przylegająca do kopyta jest pokryta warstwą ebonitu, a dolna warstwą kauczuku z osłoną ebonitową na przodzie. W celu ściślejszego połączenia kauczuku z żelazem ostoja jest pokryta z dołu cienką warstwą ebonitu.

Zaleta wynalazku polega na tem, że koń stoi na sprężystem podłożu, nie męczy nóg, nie niszczy jezdni i nie ślizga się.

W celu zmniejszenia ślizgania się dodaje się do kauczuku krzemionki, ewentualnie 6—8 pęczków słomy ryżowej w równych odstępach.

Polska lejarnia dzwonów.

Jeden z najpiękniejszych utworów poetyckich w literaturze świata, to „Pieśń o dzwonie" Schillera, poświęcona temu towarzyszowi życia ludzkiego w smutnych i wesołych jego chwilach. Nic też dziwnego, że przekraczając progi warsztatu a raczej pracowni artystycznej, gdzie powstaje dzwon, nie sposób oprzeć się dziwnemu wrażeniu, jakie ogarnia człowieka na widok tych poważnych zwiastunów szczęścia i nieszczęścia ludzkiego.

Korzystając z uprzejmego zaproszenia p. **A. Białkowskiego, właściciela lejarni dzwonów i fabryki armatur w Poznaniu,** miałem możność zapoznania się bliżej z tem nader trudnem, ryzykownem, a tak pięknem rzemiosłem. Wchodząc do fabryki zauważyć można odrazu rękę człowieka, który przedewszystkiem jest wytrawnym fachowcem, dbającym o ład i porządek, jak również o postępowe rozmieszczenie urządzenia i podział pracy. Pan A. Białkowski zna swój fach, — to się odrazu wyczuwa — przemawia oprócz tego za tem jego wieloletnia praktyka w największych lejarniach dzwonów w Apoldzie i Frankfurcie n. M., jak również nawał zamówień, którym z trudem może podołać.

Łatwa na pozór praca okazuje się jednakże trudną, a przedewszystkiem ryzykowną to też w lejarni widzi się odłamki dzwonów, które się nie udały. Wędrują one z powrotem do pieca na nowy odlew. Każdy dzwon, zanim opuści lejarnię, jest najdokładniej badany przez wytrawnego rzeczoznawcę ks. Gieburowskiego.

O poziomie fabryki p. A. Białkowskiego świadczą w nader dodatni sposób nietylko dzwony, lecz także odlewy artystyczne oraz armatury mosiężne dla najrozmaitszych celów. We wszystkiem, co się weźmie w rękę, nie widać cienia tandety, a przebija się precyzyjność, solidność pod względem materjału i wykonania. Pan Białkowski ma wszelkie powody, być dumnym z wytworów, które wychodzą z pod jego ręki.

Inż. R. H.

8 Ze Związku Przedsiębiorstw Elektrotechnicznych na Województwa Poznańskie i Pomorskie 8

OKÓLNIK NR. 5.

Następne Zebranie Związku, odbędzie się w **poniedziałek, dnia 28 marca r. b., o godz. 20-tej** na salce posiedzeń, Restauracji „Piwnica — Ratuszowa", Stary Rynek 1, z następującym porządkiem obrad:

1. Sprawozdanie Zarządu.
2. Przyjęcie nowych członków.
3. Referat inż. Namysła „Wrażenia z Targów Wiosennych".
4. Sprawozdanie Komisji Spółdzielczej.
5. Wolne głosy.

O liczny udział pp. Członków, oraz punktualne przybycie uprasza

Zarząd Zw. Przedsiębiorstw Elektrotechnicznych na Województwo Poznańskie i Pomorskie, Towarzystwo zap.

Przetargi — Submisje — Licytacje

Sprzedaż nieruchomości.

Zarząd miasta Zbąszynia ogłasza publiczny przetarg na dzień 2 maja 1927 roku, o godzinie 11 przed południem w Magistracie, w celu sprzedaży **nieruchomości, nadającej się na każdego rodzaju przedsiębiorstwo handlowe.** — Nieruchomość położona jest przy głównej ulicy miasta i z uwagi na ożywiony ruch handlowy w mieście tutejszem, jako nadgranicznem, przedstawia nieruchomość dla nabywcy dobra egzystencję. Nieruchomość składa się z domu jednopiętrowego z zabudowaniami podwórzowemi oraz obszernego składu z dużemi oknami wystawowemi i mieszkaniem czteropokojowem.

Zbąszyń, dnia 11 marca 1927 roku.

Magistrat. (—) Szostak, burmistrz.

Przetarg.

Dyrekcja Kolei Państwowych w Poznaniu zakupi śruby i nasrubki żelazne czarne i obtaczane, nity kotłowe i blacharskie, wkrętki żelazne do drzewa i metali, wkrętki mosiężne do drzewa, zatyczki żelazne, gwoździe żelazne, druciane, drut żel. żarzony, rury żel. gazowe, czarne i różne łączniki lano - kute, rury żel. ciągnione bez szwu i tulejkowe.

Specyfikacje ilości i wymiarów oraz rysunki otrzymać można w Wydziale Mechanicznym D. K. P., pokój 302.

Oferty należy nadesłać względnie złożyć w zapieczętowanej i zalakowanej kopercie z napisem „Zgłoszenia do przetargu nr. II/5/14085“ do skrzynki ofertowej w przedsionku gmachu Dyrekcji, najpóźniej dnia 29 marca 1927 roku, godz. 12-tej.

Oferty winny obowiązywać do dnia 15 kwietnia 1927 r.

Wymagane jest wadjum w wysokości 2 procent objektu.

Prezes Dyrekcji Kolei Państwowych.

Przetarg nieograniczony.

Departament V. Wojsk Technicznych M. S. Wojsk. Wydział Wojsk Łączności przy ul. Nowowiejskiej 3/5 (pokój 410) zamierza oddać w drodze przetargu nieograniczonego dostawę następujących artykułów: zwijaków telefonicznych, zwijaków telegraficznych, bębnów telegraficznych, noszy do kabla telefonicznego.

Warunki techniczne, szczegółowe warunki, obowiązujące dostawców przy składaniu ofert oraz ilościowy wykaz artykułów są wyłożone do wglądu począwszy od 17 marca r. b., godz. 10-tej do 11-tej, oprócz niedziel i świąt.

Otwarcie ofert nastąpi dnia 4 kwietnia 1927 roku, o godzinie 10-tej, do którego to terminu należy składać oferty w zalakowanych kopertach z napisem „Oferta do przetargu Nr. 1/Łączn.“ pod wyżej wskazanym adresem.

Oferty, nie odpowiadające wymaganym warunkom, nie będą rozpatrywane.

Magistrat miasta Król. Huty rozpisuje

Przetarg ofertowy

na wykonanie baraku dla eksmitowanych i baraku dla bezdomnych.

Szczegóły patrz ogłoszenie w Miejskim Urzędzie Budowlanym i Tygodnik Urzędowy.

Magistrat miasta Królewskiej Huty.

Przetarg na roboty murarskie.

Rada Parafjalna w Skórzewie, poczta i powiat Poznań, ogłasza na dzień 28 marca 1927 roku, na godzinę 17 na probostwie w Skórzewie nieograniczony przetarg na roboty murarskie przy rozbudowie kościoła w Skórzewie. Oferty w kopertach zapieczętowanych z napisem: „Oferta na roboty murarskie przy rozbudowie kościoła w Skórzewie“ należy składać na ręce Ks. Proboszcza Kozierowskiego w Skórzewie do dnia 28 marca, godziny 17. Przed otwarciem ofert winni oferenci przedłożyć deklarację, iż warunki ogólne i szczegółowe są oferentowi znane. Oferty można wnosić tylko na drukach, dostarczonych przez kierownika budowli, pana inżyniera Marjana Andrzejewskiego w Poznaniu, za opłatą 2 zł. Oferty, nie odpowiadające powyższym warunkom nie będą rozpatrywane. Rada Parafjalna zastrzega sobie prawo dobrowolnego wyboru oferenta. — Bliższych informacyj udziela biuro kierownika budowli w godzinach popołudniowych, począwszy od dnia 23 marca r. b. L. dz. 197/27.

Submisja.

Magistrat miasta Buku (Województwo Poznańskie) rozpisuje niniejszem **przetarg na budowę elektrowni miejskiej.**

Projekty i kosztorysy należy przedkładać w zapieczętowanych kopertach z napisem: „Oferta na budowę elektrowni miejskiej w Buku“, najpóźniej do 12 kwietnia 1927 roku.

Buk, dnia 14 marca 1927 roku.

Magistrat. Holland, burmistrz.

Dzierżawy, zastępstwa, personel, sprzedaże itd.

Poszukuje się
importerów
dla wszelkich części rowerowych z Niemiec.
Łaskawe oferty pisemne w języku niemieckim należy nadsyłać do 3787
G. Schwarz, Fraustadt, Graben 16 (Grenzmark).

Poszukuje posady: 3801
KIEROWNIK TECHNICZNY.
Elektro - mechanik, żon., lat 39, Wielkopolanin, posiadający wyższe wykształcenie, pierwszorzędne świadectwa inżyniera - kierownika elektrowni oraz dyplom szoferski, dzielny monter i tokarz, znający maszyny w przemyśle drzewnym, maszyny parowe, motory spalinowe (systemu Diesla), akumulatory, książkowość, budowę i eksploatację elektrowni, kolejek elektrycznych i wodociągów (jest 12 lat kierownikiem elektrowni komunalnych), poszukuje posady, jako kierownik techniczny lub mistrz maszynowy, w cukrowni, elektrowni, w przemyśle drzewnym lub innym zakładzie fabrycznym. Łaskawe zgłoszenia uprasza **Henryk Daniel, Aleksandrów - Kujawski** (Elektrownia). Telefon 16.

Wakuje od zaraz
posada nadzorcy toru
z dobrem wynagrodzeniem i ładnem mieszkaniem służbowem. Zgłoszenia do 3867
Dyrekcji Średzkiej Kolei Pow. w Środzie.

Sprzedaję lokomobilę
30 P. S. w pełnym biegu. Oferty proszę skierować do właściciela Młyna Parowego 3852
Józef Wygralak, Czersk

Okazja
Samochód Chevrolet, światło elektr. gotów do jazdy za cenę 1500 zł natychmiast do sprzedania. Zgł. przyjmuje
St. PETZOLD, Września, ul. Poznańska 5.
Tel. 301. Warsztaty ślusarsko-mechaniczne. 3854

2 kotły do suszenia cegły wapiennej
(Komnik—Elbląg) długości 8090 m/m, ⌀ 2000 m/m, pojemności 26 000 litrów wraz z kompletnem urządzeniem, oraz **komplet maszyn do obróbki drzewa, motory, maszyny parowe, wózki, tor kolejkowy etc. do sprzedania.** 3792
C. Nagórski — Starogard, (Pomorze), Telefon 36 i 206.

Ognisko
do wytwarzania 1000 stopni Cels. natychmiast do sprzedania 3855
W. J. Szwarc, Września
Zakład wyrobów miedzianych i kotlarnia.

Przenośna i stacjonowana, zatwierdzona **lokomobila** o wysokiem ciśnieniu, z rozprężeniem pary, fabrykat Lanz'a 18/23/32 P.S., rok budowy 1909, 14.55 ca powierzchni ogrzewalnej, 145 obrot., natychmiast do sprzedania. Maszyna ta niemal zupełnie nie była jeszcze używana. Oferty uprasza się pod adres: 3805
Dittrich, Młyn Lutowo, pow. Sępolno (Pomorze)

APARAT AUTOGENICZNY
tanio na sprzedaż. Oferty pod nr. 3808 do admin. „Rynku Metalowego i Maszynowego".

Zbiornik
na 4500 litr. o średnicy mtr. 2,65 — 1 mtr. wysoki do sprzedania. Zgłoszenia 3857
W. J. Szwarc, Września
Zakład wyrobów miedzianych i kotlarnia.

Mam korzystnie na sprzedaż
1 **lokomobilę „Robey"** 6-konną, 1 **lokomobilę Hornsby** 8-konną; obie po gruntownym remoncie, gotowe do ruchu, papiery kotłowe beznaganne, oraz 2 **kompletne transmisje**, 13 m dłg., 60 mm⌀ i 8 m dłg., 40 mm⌀. 3863
FABRYKA MASZYN ST. NOWICKI — WITKOWO (Wlkp.).

Fabryka z zapędem elektrycznym i obszernemi ubikacjami poszukuje wyrobu jakiegobądź donośnego artykułu. **Schroeder, Poznań**, Młyńska 4. Telefon 3596. 3859

Ważne dla zakładów rzeźbiarsko — kamieniarskich
Mam korzystnie do oddania bardzo mało używaną maszynę do szlifowania i polerowania, z ruchomemi ramionami, fabryki Akt. Ges. Metredwitz vorm. Heinrich Rockstroh. Oferty proszę skierować do fy. 3849
F. Kujawski Fabryki Maszyn Odlewnia Żelaza Toruń.

Sprzedamy KOCIOŁ PAROWY
o powierzchni ogrzewalności 72, ciśnienie atm. 9, dwupłomienny, do tego należącą 100 konną maszynę parową.
ZAKŁADY PRZEMYSŁOWE
Tow. Kolejki Opalenickiej w Opalenicy. 3813

Około 50 mtr. rur
Mannesmanna o 125 mm średnicy z pierścieniami i kryzami, 2 zapory wypróbowane na 20 atmosfer. Fabrykat Bohl & Reuter Mannheim natychmiast do sprzedania.
W. J. Szwarc, Września
Zakład wyrobów miedzianych i kotlarnia. 3856

Z powodu familijnych stosunków sprzedam mój II ptr.
warsztat reperacyjny maszyn roln.
o wymiarze 17 × 7 mtr. z urządzeniem i częściami zapasowemi, taksamo dom mieszkalny. Wolne od zabudowań, podwórze jest 26 × 14 mtr. Pośrednicy wykluczeni. Realność znajduje się w mieście na Pomorzu. Łaskawe zgłoszenia do „Rynku Metal. i Maszyn." pod nr. 3822.

Fordson, młocarnia parowa, młocarnia konna

korzystnie na sprzedaż i wiele innych narzędzi rolniczych. 3797

Folwark Budziaki, Środa, ul. Wrzesińska.

Kompresor dwucyl. ⌀ 100 m/m, skok 140 m/m z dwoma kołami zamachowemi, z wodnem chłodzeniem, w bardzo dobrym stanie korzystnie na sprzedaż.
Zb. Broekere, Strumiany p. Kostrzyn (Wkp.) 3843

Warsztat ślusarsko-mechaniczny, z wulkanizacją, kompletnemi narzędziami, zaraz korzystnie do sprzedania. Oferty do adm. Rynku Metalowego pod nr. 3837.

Zegary do dorożek

ewentl. do samochodów korzystnie sprzeda 3838

Grabianowski, Poznań, Przemysłowa 33. Tel. 1706.

Cukrownia w Środzie ma **do sprzedania** różnej wielkości

wirówki i maszyny parowe. 3826

Garnitur motorowy do młócenia

Młocarnia fabr. Flöthera 58", młocarnia fabr. Nalder-Nalder 60", lokomobila Cleytona 10 KM — natychmiast do sprzedania. Wszelkie maszyny po głównym remoncie. Zgłoszenia przyjmuje: **KAZIMIERZ SZCZEPKOWSKI, Gniezno.** 3803

SĄ DO SPRZEDANIA:

1 **maszyna parowa,** wentylówka na 10 atm., 250 KM, z kołem rozmachowem linowem, przeciwciśn. 0,5 atm., obrotów 92, firmy Koch, Bantelmann i Paasch;

1 **pompa parowa wodna,** na ciśnienie pary 5 atm., przeciwciśn. retouru 0,5 atm., wydająca 2 000 l. na minutę na wysokość 20 m;

2 **maszynki parowe** leżące firmy Koch, Bantelmann i Paasch na 5 atm., ⌀ cylindra par. 325, skok 450, z przekładnią zębatą lub bez, zdatne do celów napędowych dla drobnego przemysłu, ca 40 KM każda;

4 **wirówki pasowe** do cukru żółtego 900 mm⌀, 250 kg napełnienia z dolnem wyładowaniem i przystawką pasową zdatne i do innych celów;

1 **waga wagonowa** zupełnie nowa na 50 ton, 12 m długości, normalno-torowa, najnowszej konstrukcji, firmy August Böhmer, Magdeburg;

3 **błotniki** 630×630 mm pow. cedz., ca 18 metr. kwadr. każda, circa 100 sztuk różnych **kół pasowych,** lano-żel. słupów wsporników ściennych do łożysk wieszaków;

4 **dyfuzory** á 45 htl. pojemności, zdatne jako zbiorniki. 3862

CUKROWNIA KOŚCIAŃSKA S. A.

Zgrubiarki (Stauch-masch.), wiertarki,

wyginiarki (Biegemasch.), rogi kowalskie, opełacze syst. Dehnego 2, 2½ i 3 metr.

„ „ Victoria na 4, 3 i 2½ rzęd.

całożelazne szerokobijące młocarnie, maneże pałąkowe i kufy do wody

poleca najtaniej

Zgłoszenia pod **„Lech"** do adm. „Rynku Metalowego i Maszynowego" pod 3804.

Urządzenie fabryki przetworów owocowych

jak: 1 prasa ręczna ⌀ 700, wysoka 650 m/m, 1 miazgownica Karges Hammer-Braunschweig, długość bębna 600, - m/m, 1 gniotownik Carl Posbranetzki Dresden-Löbtau, walce kamienne długość 300 m/m i ⌀ 300 m/m, 1 maszyna do zamykania puszek Karges-Hammer, 1 maszyna do korkowania butelek, 1 autoklaf Karges-Hammer z wielokrążkiem i dwoma wkładkami i t. d. Wszystko bardzo dobrze utrzymane odda korzystnie 3850

Fabryka Maszyn i Odlewnia Żelaza, F. Kujawski Toruń

---

2 motory na prąd stały

2 P. S., 440 woltów

1 motor na prąd stały

¾ P. S., 440 woltów, ma na sprzedaż Fabryka czekolady i pierników

Gustav Weese, Toruń - Mokre 3873

Sprzedam dla zmiany przedsiębiorstwa

1 lokomobilę

f-my Lanz, zupełnie nową, 1 rok w użyciu; rok budowy 1925, o sile 60 KM wraz z nowym kominem 21 m wysokim, z przedpaleniskiem do trocin. **Cena 32 500 zł.** Tylko poważni reflektanci zechcą się zgłosić do **Biura Ogłoszeń „Par"** w **Poznaniu,** Al. Marcinkowskiego 11 pod **nr. 11,363.** 3868

Sprzedam

PRZEDSIĘBIORSTWO BUDOWLANE

większych rozmiarów, stolarnię (lokomobila 60/75 KM, 20 różnych maszyn stolarskich) wraz z tartakiem o 1 traku, zabudowania masywne, obszar placu 1 ha, w mieście powiatowem Wielkopolski, od kolei 500 m; wszelkie maszyny w bardzo dobrym stanie! Obejrzeć można w ruchu. Do przejęcia potrzeba ca 75 000 zł. — Zgłoszenia przyjmuje Biuro Ogłoszeń „Par" w Poznaniu, Aleje Marcinkowskiego 11 pod **nr. 11,369.** 3869

6000 I-a KOS

oryginalnych styrijskich. 7, 7½, 8, 8½, 9 ręcznych sprzedaję okazyjnie przeciętnie **po zł 3,** przy odbiorze 100 sztuk włącznie opakowania franco mój skład. 3875

EDMUND NIKEL, ŁÓDŹ

Radwańska 59 telefon: 17-97. Skład maszyn rolniczych

PAROWOZIKI

Sprzedam 1 — 2 parowozy 4 osiowe po 60 koni dla toru 600 mm, bardzo mało używane, pod parą. Do obejrzenia na stacji kolejowej Czerwony Bór ziemi Łomżyńskiej. Warunki przystępne. Informuje: 3876

Inż. Miłobędzki, Kowanówko, p. Obornicki

LOKOMOBILĘ

36 K. M firmy R. Wolf, 7 atm., w dobrym stanie, można ją w biegu oglądać, sprzeda 3879

Młyn Kucharki, pow. Pleszew

Samochód czterosiedzeniowy

marki Brennabor, skórą obity, z nasadzką, 12 wolt, oświetleniem elektrycznem, po gruntownym remoncie, na dobrych gumach, za 2500 zł na sprzedaż **lub do zamiany** na dobrze utrzymaną tokarnię długości **conajmniej** 150 cm. i wiertarkę. 3878

PIOTR ZAWADKA — OSTRZESZÓW (Wlkp.)

KUPNA

Tokarnię używaną

lecz w dobrym stanie o wymiarach — 3 m między kłami, w mostku 450—500 mm, kupi za gotówkę **Kazimierz Rydarowski w Gorlicach.** — Proszę o podanie stanu i ceny tokarni 3814

PRZYCZEPKĘ DO MOTOCYKLU lżejszego typu, używaną, lecz w dobrym stanie kupię: **Michał Lipko, Wierzbnik-woj. Kieleckie, Pow. Zarząd drogowy.** 3812

Kupię

żelazne kręte schody

3,20 do 3,3) wysokie Oferty pod nr. 100 do admin. „Rynku Metalowego i Maszyn.“

Poszukuje się kupna 3815

kombinowanej heblarki

i maszyny do dyktów oraz **piły taśmowej** 120—130 mm. Oferty uprasza się za **nr. 3815** do Administracji **„Rynku Metal. i Maszyn.“** w Poznaniu — ul. Wielka 10.

Poszukuję

tarcz pasową dwuczęściową

średnicy 2,10 metr., szerokości 35 cm.

Młyn Zdziechowa pod Gnieznem 3874

Poszukuje się celem kupna nowe lub przechodzone, lecz w dobrym stanie znajdujące się

DYNAMO

10:-110 wólt. 50 amperów także tablicę rozdzielczą, akumulatory. Oferty z podaniem ceny do Administracji Rynku Metalowego i Maszynowego pod 3842.

Poszukuje się kupna: maszyny do wyrobu dachówek, także płytek podkładowych jedynie 80-tek i 100-tek formy mostkowo-rurkowej, dalej szyn do kolejki polnej, obrotnic, zwrotnic oraz lin drucianych, wszystko używane, lecz w dobrym stanie. Oferty uprasza: **E. WERNER. Oborniki** (Wojew. Poznańskie) 3793

Kupna 1-2 klm.

toru kolejkowego

o rozpiętości 600 mm., wysokości 65-70 mm. na podkładach lub bez poszukuje i prosi o dokładne oferty

Wapniarnia Miasteczko Sp. Akc. w Poznaniu, ul. Sew. Mielżyńskiego 7. 3845

Kotły parowe

leżące 30-40 mq oraz 20 mq powierzchni ogrzew. 10 Atm. używane kupią zaraz 3848

Zakłady Przemysłowe „Chęciny” w Chęcinach

Poszukuje się kupna **pędni (transmisji)** używanej, lecz w dobrym stanie 70 m/m śred., 6—8 metr. dług., 2) pędni 50 m/m śred. 6 — 10. metr. dług., z łożyskami, wieszakami 3) 2 ślimacznice (schneki) 150 m/m śred., 4 metry dług., 4) całkowite, uzbrojenie do kamieni młyńskich, papszyce wrzeciono, szpurę automat. do podnoszenia kamieni oraz koła zapędowe. **Leon Jaśkiewicz, Doruchów, pow. Ostrzeszów.** 3834

Poszukuję celem kupna

motor gazowy

40-45 P. S, fabrykacji Deutza lub Hillego. Of. proszę skierować do właściciela młyna parowego 3853

Józef Wygralak, Czersk pow. Chojnice.

TOKARKE POCIAGOWĄ

długość toku 1,90—2 m, używaną, lecz dobrze utrzymaną, kupi: **Edward Sieg — Płóżnica, pow. Wąbrzeźno** (Pom.). 841

MOTOCYKL

w dobrym stanie, siły 3—9 koni, kupię. **Kempler — Katowice, ul. Młyńska 12, I.** 842

TOKARNIĘ

do robót precyzyjnych metalowych z nożnym zapędem, kupię. **St. Niewczyk — Bydgoszcz, ul. Gdańska 147.** 843

GATER SZYBKOBIEŻNY

o rozpiętości ram 750—900 mm, **3 cyrkularki, 1 pendlówkę** oraz **maszynę do stabilki** 45—70-konną, wszystko w dobrym stanie, zakupię za gotówkę. **M. Braun — Nowy Sącz.** 844

LOKOMOBILĘ

kupię o sile 30 koni i gater z dolnym ruchem. Oferty z podaniem ceny skierować: **Luśniak — Warszawa, ulica Mokotowska 44.** 845

BECZKI ŻELAZNE

używane, dobrze utrzymane, do benzyny, kupuje: **Bronisław Zamiara — Bydgoszcz; tel. 14-78.** 846

LOKOMOBILĘ

o sile 70—75 HP, używaną, w dobrym stanie, kupimy. Oferty: **Biała Podlaska; Skrzynka pocztowa nr. 46.** 847

CYRKULARKE

kupi **Młyn parowy i cegielnia w Kamieniu** k. Rudnika n. Sanem. 848

MOTOR ROPNY

od 4—8 HP przewozowy lub nieprzewozowy, kupię. Zgłoszenia: **Julian Grzeba, kowal, Ruszcza, pow. Wyciąże.** 849